

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

ПэщакIэр ригъэблэгъагъ

АР-м и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан «Ростехнадзорым» Темыр КавказымкIэ и ГъэлорышIапIэ ипашэу джырэблагъэ агъэнэфэгъэ Александр Трембицкэр тыгуасэ ригъэблэгъагъ. ЗэIукIэгъум хэлэжъагъэх АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, федеральнэ инспектор шъхьалэу ЛIыIужъу Адамэ, АР-м и Президент ыкIи министрэхэм я Кабинет я Администрације ипашэу Владислав Федоровыр.

ЛъэныкъуитIум тапэкIэ Iоф зэрэздашIэштIым тегушыIагъэх, республикэм ипашэхэм ягумэкIыгъохэр къыраIотыкIыгъэх. Федеральнэ къулыкъухэм якъутамэу Адыгеим итхэм ащыщхэр Краснодар краим епхыгъэ зрашIыжыгъэхэм, а шIыкIэр «ыпэкIэ зэрэIыкIуатэрэм» гумэкIыгъо къызэритырэр, ащ зэрэдырамыгъаштэрэр ТхьакIущынэ Аслъан къыхигъэщыгъ.

— Пстэуми Iоф адэтэшIэ, тапэкIи адэтшIэнэу тыхъазыр, ахэм шъори шъуащыщ, ау ащ фэдэ екIолIакIэ щымылагъэмэ нахъышIугъ, — къыIуагъ республикэм ипашэ. — Iофхэр ащ къыгъэпсынIкIэхэрэп, республи-

ликэмкIэ пэрыохъухэр мымакIэу къетых.

Александр Трембицкэм непэ «Ростехнадзорым» епхыгъэ ведомствэу республикэм итыр зыпарэм хамыгъэжъабыштэу, ащ иинспекторхэм яIофшIэн нахъ зэрагъэлъэшыштIым нэмыкI зэхъокIыныгъэ ин къыфамышIыштэу къыIуагъ. Нэужым ар ведомствэм пшъэрылэу илэхэм, тапэкIэ ащ иIофшIэн къыхагъэхъостхэм игъэ-кIотыгъэу къатегушыIагъ, унэу къулыкъур зычIэтыштIымкIэ пэрыохъу зыпарэкIи зэрямы-Iэрэм фэшI республикэм ипашэхэм «тхъашъуегъэпсэу» къариIуагъ. Александр Трембицкэм къызэрэхигъэщыгъэм-

кIэ, гъэстыныпхъэ шхъуантIэм, электроэнергием, нэмыкIхэм япхыгъэхэу, аварие къащы-хъумэ цIыфхэм зэрарыбэ къафзыхышт объект шынагъохэм ахалыгъэхэу пстэумкIи объект мини 10-м ехъу Краснодар краимрэ Адыгеимрэ арыт, 428-р ин дэдэхэм ащы-щых. Адыгеим итхэм уплэгъ-кIунэу тапэкIэ ащызэхашэхэ-

рэм язэфэхьысыжхэм Правительствэм ипашэ пстэумэ апэу зэрашагъэгъозэщтыри хъакIэм къыIуагъ.

ЗэгурыIоныгъэ азыфагу илгъэу Iоф зэдэшIэным сыдигъокIи зэрэфэхъазырхэр Къумпыл Мурат къызэгушыIэм къыхигъэщыгъ. Федеральнэ къулыкъухэм якъутамэхэр Краснодар краим епхыгъэнхэм

зэрэдырамыгъаштэрэр ЛIыIужъу Адамы гушыIэр зештэм къыIуагъ.

ЗэIукIэгъум икIэухым Адыгеим фэгъэхьыгъэ тхыль нэпэеплэ шIухъафтынэу ТхьакIущынэ Аслъан хъакIэм ритыгъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтыр А. Гусевым къы-тырихыгъэ.

Мыекъуапэ иавтомобиль гъогухэр гъэцэкIэжыгъэнхэмкIэ джырэблагъэ апэрэ лъэбэкъушIухэр ашыгъэх. Ахэм мылькоу апэIухъащтым ипроцент 95-р федеральнэ бюджетым, адрэ проценти 5-р чIыпIэ муниципальнэ образованием чIыфэ шIыкIэм тетэу къыфатIупщыгъ. Адыгеим зэкIэмкIи федеральнэ бюджетым сомэ миллион 70-рэ фэдиз къыфитIупщыгъ. Ащ щыщэу Мыекъуапэ сомэ миллион 39-м ехъу къылэкIэхъащт, чIыпIэ бюджетым имылькоу сомэ миллионитIу фэдиз хагъэхъо-жыщт.

Къэлэ гъогухэр агъэцэкIэжыых

къыщыублагъэу Мыекъопэ ГЭС-м нэсырэр, урамэу Подлеснэм щыщэу Мыекъопэ ГЭС-м къыщыублагъэу къэлэ дэхъагъум къынэсырэр, урамэу Шоссейнэм щыщэу урамэу Железнодорожнэм къыщыублагъэу я 7-рэ переулкэм нэсырэр, урамэу Комсомольскэм щыщэу урамэу Лениным къыщыублагъэу урамэу Жуковскэм нэсырэр, урамэу Батарейнэм щыщэу урамэу я 7-рэ переулкэм къыщыублагъэу переулкэу Складскоим нэсырэр, урамэу Восточнэм щыщэу урамэу Пролетарскэм къыщыублагъэу Ветеранхэм яурам нэсырэр.

ГъэцэкIэжыын гъогу IофшIэнхэр зэшIозыхыштхэр зэнэкъокъу шIыкIэм тетэу къыхахыгъэх.

Мы уахътэм урамэу Гагариным ышIэ зыхьырэм капиталнэ гъэцэкIэжыынхэр щэкIох. А IофшIэнхэм афэгъэзагъ Мэрэтыкъо Шыхъамбый зипэщэ ДСУ-3-р. ПсэолъэшI бригадэм

ипашэу Александр Лиманскэм къызэрэтиIуагъэмкIэ, зэкIэмкIи мы гъогум метрэ 1750-рэ икIы-хъагъ. Ар урамэу Спортивнэм къышежъэшI, Мыекъопэ районим игъунапкэ нэсы. Мы мафэхэм асфальтым ителъхъан ыкIэм нагъэсыгъ. Джы къафэ-нагъэр автобус къэуцупIэхэм-

рэ лъэсрыкIо гъогухэмрэ ухыжыгъэнхэр ары. Ащ нэмыкIэу, урамым икIыхъагъэкIэ жы хъугъэ бордюрэу телъыгъэхэр кIэхэмкIэ зэблахъу-щтых.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан къытырихыгъэх.

Мыекъопэ къэлэ администрацием къызэрэщытIуагъэмкIэ, капиталнэу агъэцэкIэ-жыщт гъогухэр комиссиеу

зэхашагъэм ыгъэнэфагъэх. Ахэр гъогуитф мэхъух. Ахэм ащыщых урамэу Гагариным щыщэу урамэу Спортивнэм

КъыкIэлъыкIорэ номерыр шышъхъэIум и 6-м къыдэкIыщт.

Хэхэс бзылъфыгъэм идунай

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей къыщызэуахыгъэ къэгъэлъэгъоныр хэхэс бзылъфыгъэм идунай фэгъэхыгъ. Унагъом ищыкӀэгъэ хэдыкӀынхэм бзылъфыгъэр зэрапылӀым, щыӀэкӀэ-псэукӀэу илэм къызэрэщыхэщырэм ар ехылаӀагъ.

Пэублэ гушылэ зэхэхэм къыщызышӀыгъэр АР-м и Лъэпкъ музей идиректорэу Джыгунэ Фатим. Хэкум къэзыгъэзжыгъэм афэгъэхыгъэу къэгъэлъэгъоныр зэрэзэхэщырэр къыдалытэзэ, Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Нафиса Васильевам, республикэм и Парламент идепутатэу Шхъхъэлхъо Аскэр, хэкум къэзыгъэзжыгъэу СтӀашъу

Яхъяр, нэмыкӀхэри зэхэхэм къыщыгушылӀагъэх. АР-м лъэпкъ культурэмкӀэ и Гупчэ идиректорэу, Урысыем культурэмкӀэ изаслуженнэ ИофшӀэу Къулэ Амэрбий зӀукӀэм къызэрэщылауагъэу, лъэпкъ творчествэм гъунапкӀэ илӀп.

ШэбэтыкӀо-Едыдж Фатимэ, Чэтэо Шюкрэн, Дугъ Къэрмылэ, МэфшӀукӀо Щангулэ, ЦӀей Беринэ, Хьэтэмэ Байрамхъанэ,

нэмыкӀ тилъэпкъэгъу бзылъфыгъэхэу хэкум къэзыгъэзжыгъэхэм ялӀагъэм уяплъы зыхыкӀэ ухэщыткӀы. Тарихъым инэкӀубгъохэр нэгум къыкӀэбгъуцохэ пшӀоигъоу зэгъэпшӀэхэр ошӀых.

Шхъантэм тырабзэхэрэр, унэ кӀоцӀым идэпкъ къэзыгъэдэхэрэ хэдыкӀынхэр гъэшӀэгъоных. Пшъашъэм игушӀысэ къызэуахыным пае мастэмрэ Юданэмрэ зиштӀэхӀкӀэ, илофшӀэн зэрэригъажьэрэр хэта зышӀэрэр? Псэлъыхъо кӀалэу пчыхъашъхъэ ыдэжъ къэкӀоштым сыд фэдэ хэдыкӀына ригъэлъэгъу шӀоигъор? Пшъашъэм ыгу илгыр илофшӀагъэкӀэ къыӀотэн, къызэуахыным ылъэ-кӀышта?

Чэтэо Шюкрани, Хьэтэмэ Байрамхъани, МэфшӀукӀо Щангули ягушӀысэхэр къызэралогъэ шӀыкӀэм анахъэу къыхагъэщырэр пэсэрэ лъэхъаным адыгъэу тичӀыгу исхэр нэмыкӀ хэгъэу кӀожьынхэм ыпӀкӀэ хэдыкӀыным зэрэпылгыгъэхэр ары. Тинэ-нэжъ-тэгъжъмэ лъэпкъ тхыпхъэхэу зыдырахыжыгъагъэхэр кӀодыгъэхэп, къаӀӀэлыкӀогъэ лӀэужмэ непи ашӀых, тиреспублики щагъэфедэх.

Пшъашъэм ищыгъын къыригъэкӀурэ хэдыкӀынхэр, унагъом щагъэфедэрэ ИофшӀагъэхэр Лъэпкъ музейм къыщагъэлъагъох. Къулэ Амэрбий АР-м культурэмкӀэ и Министерствэрэ зэхэщӀкӀо купым хэтхэмрэ ацӀӀкӀэ къэгъэлъэгъоным хэлэжьэрэ бзылъфыгъэмэ афэгъулауагъ, щытхъу тхыльхэр МэфшӀукӀо Щангулэ, Хьэтэмэ Байрамхъанэ, нэмыкӀхэм аритыжыгъэх.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтым итыр: **Къулэ Амэрбий къэгъэлъэгъоным хэлэжьэрэ бзылъфыгъэмэ афэгъушӀо.**

КӀэлэпӀухэм язэнэкъокъу

КӀэлэпӀум къэрарэу илэм, игукӀэгъу ялӀытыгъ сабыеу ащ къыфэбгъэнагъэм къырыкӀоштыр — ипсауныгъэ зэщымыкӀоныр, ишэн, ипсихикэ зыпкъ итэу къэтэдджыныр.

КӀэлэпӀум ишӀэныгъэ, исэнаушчыгъэ ялӀытыгъ сабыым дунаеу къэзыуцухъэрэр къызэрэгурылоштыр, нахь лушы зэрэхъуштыр. КӀэкӀэу къэпӀон хъумэ, кӀэлэпӀум пшӀэдэкӀыжышхо ехы.

Ар къыгурылӀозэ, кӀэлэпӀухэм ялӀжапкӀэ зэрэмакӀэр къыдилытгъэ, мы аужырэ илӀэсхэм АР-м гъэсэныгъэмрэ шӀэныгъэмрэкӀэ и Министерствэ ахэм ягъот къыхэзыгъэхъон, ялофшӀэн кӀэзыгъэгъушӀун ИофшӀабзэхэр зэхэщӀх. Ахэм ащыщ «АдыгеймкӀэ илӀэсым икӀэлэпӀу» зыфилорэ зэнэкъокъур.

Мы илӀэсым ащ нэбгырэ 47-рэ хэлэжыгъ. Анахь баллыбэ къэзыхыгъэ нэбгыри 9-мэ сомэ мин 30 зырыз къафагъэ-шъошагъ. Ау етӀани ахэм зэнэкъокъур лӀагъэкӀошагъ. Тыгуа-сэ зэнэкъокъум иящэнэрэ уцугъо Мыекъуапэ щырагъэжыгъ. Нэбгыри 9-у ащ хэлэжьэхэрэм ащыщэу 7-р кӀэлэпӀу, 2-м му-

зыкэр кӀэлэпӀыкӀу ИгыпшӀэм щарагъэхы.

Зэнэкъокъухэрэм ащыщэу 6-мэ сомэ мин 50 зырыз ара-тышт, апэрэ чӀыпӀищыр зыу-бытыхэрэм сомэ мин 80 зырыз афагъэшъошэщт.

Зэнэкъокъум ия 3-рэ уцугъо щэу гошчыгъэщт. Апэрэ мафэр кӀэлэпӀухэм ялӀэгъэгъуцощт. ИофшӀэн ахэр къытегушылӀэ-штых, зыкъагъэлъэгъошт. ЯтӀо-нэрэ мафэм Мыекъуапэ дэт кӀэлэпӀыкӀу ИгыпшӀэхэу N 32-м ыкӀи N 9-м шхъэихыгъэ егъэ-джэнхэр ащызэхэщӀытх. Ящэ-нэрэ мафэм шӀэныгъэхэм зашъ-хагъэхорэ республикэ инсти-тутым «Ӏэнэ хъурае» щыкӀошт.

СИХЪУ Гоцнагъу.

НЫБЖЫКӀЭМРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

«Тызэгъусэмэ нахьышӀу». Кавказым щыпсэурэ лъэпкъхэм я Урысые конгресс зэхыщэгъэ ИофшӀабзэу Домбай щыкӀуагъэм джары зэре джагъэхэр. Урысые Федерацием спортмкӀэ, туризмэмкӀэ ыкӀи ныбжыкӀэ политикэмкӀэ и Министерствэ илӀыкӀохэр зэхэщӀэн ИофшӀэмкӀэ лӀэпылӀэгъу къафэхъугъэх.

Тызэгъусэмэ, къыддэхъуштыр нахьыб

Политикэм, гъэсэныгъэм, экономикэм изыкӀегъэлӀэтын, идеологиэм, къэбар жъугъэм иамалхэм ягъэфедэн, нэмыкӀмэ афэгъэхыгъэу Кавказым щыпсэурэ ныбжыкӀэмэ лъэхъаным диштэу ИофшӀэрэм, зэреджэхэрэм атегушылӀагъэх.

Урысыем и Темыр Кавказ шӀолгыр щыпсэурэ ныбжыкӀэмэ яеплӀыкӀэ къыралотыкӀыным, опы-тэу щыӀэ хъугъэм зыща-гъэгъозным афӀшӀ зэхэхэм хэлэжьэрэмэ амалышӀухэр ялагъэх. Зэла-шӀэрэ политикхэм, пред-

принимательхэм, журна-листхэм, спортсменхэм алукагъэх, гушылӀэгъу афэхъугъэх.

«Кавказ-2020»-рэ зыфилорэ зэхэхэу щыла-гъэм ныбжыкӀэхэр хэлэжы-гъэх. ПӀэщэныгъэ зезыхъэрэ ныбжыкӀэхэр пэрыт зэхэщӀэн ИофшӀэм, социальнэ ыкӀи политикэ технологи-хэм афэгъэсэгъэнхэм, ясэ-нэхат рылӀэжьэрэ ныбжы-кӀэхэу щысэ зытырахы-хэр къыхэхыгъэнхэм, шӀо-лырэрэ ахэр зыщыпсэу-хэрэм яныбжыкӀэ кадрэхэр гъэхъазырыгъэнхэм, фэ-

шхъафхэм атегушылӀа-гъэх.

Адыгэ Республикэм ныбжыкӀэхэм ялофшӀэмкӀэ и Комитет итхъаматэу Къэрэтэбэнэ Мыхъамодэ зэ-рилъытэрэмкӀэ, Адыгейм иныбжыкӀэхэр ащ фэдэ зэхэхэмэ зэрахэлажьэхэрэм ишӀуагъэкӀэ яшӀэны-гъэ хагъахъо, ядунэ-еплӀыкӀэ зэрэпсыхъэрэр къэлъагъо. Мы илӀэсым гъэсэныгъэм фэгъэхыгъэ зэхэхэ Адыгэ Республи-кэм щызэхэщӀэн ямурад.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

Аухыгъ Ионыгъошхор!

Джащ фэдэ къэбар гу-шӀуагъом республикэр къызэпчыхыгъагъ. Мыгъэ лэжыгъэ къэзытышт бжы-хъсэ гектар мин 98,8-м ехъоу къагъэкӀыгъэм илӀу-хыжыным республикэм ша-ухыгъ. Гектар тельтэу гу-рытымкӀэ центнер 40,7-рэ къырахи, псэуэмкӀи хъу-ыкӀи коцэу центнер мин 400-м фэдиз хъазыр къа-хыжыгъэх.

Мы гъэхъэгъэшӀум анахь зылахышӀу хэлъ районхэм ацӀӀэ къетӀон. Гектар тельтэу хъэм ыкӀи коцым анахыбэ къызшырахы-жыгъэу районхэр: Джа-джэр — центнер 45,5-рэ, Шэуджэныр — центнер 45,4-рэ, Красногвардей-скэр — центнер 44-рэ, Кошхъаблэр — центнер 40,8-рэ. Зы гектарым Теу-цожь районым центнер 38-рэ, Мыекъопэ районым центнер 24,4-рэ ыкӀи Тэ-хъутэмыкӀое районым цент-

нер 13,2-рэ къащырахы-жыгъэх.

Анахь лэжыгъэ шхъа-лэу бжыхъэ коцым респуб-ликэм ирайон пэрытхэм къащырахыжыгъэу ма-кӀэп. Районхэм коцэу ялӀгъэ гектар пчъагъэр ыкӀи зы гектарым центнер пчъагъэу къащырахыгъэр: Шэуджэ-ныр — 12547-рэ ыкӀи 45,6-рэ, Джаджэр — 25039-рэ ыкӀи 45,5-рэ, Красногвар-дейскэр — 11827-рэ ыкӀи 44-рэ, Кошхъаблэр — 4752-рэ ыкӀи 41,5-рэ, Теу-цожьы — 7916-рэ ыкӀи 38-рэ.

Хъэу ыкӀи коцэу район-хэм къащыхыжыгъэу тонн пчъагъэр: Джаджэр — 131846-рэ, Кошхъаблэр — 72161-рэ, Шэуджэныр — 68795-рэ, Красногвардей-скэр — 61471-рэ, Теу-цожьы — 34940-рэ.

Лэжыгъэу къэзытырэ рапс гектар 6879-у респуб-ликэм къыщагъэкӀыгъэм

и лухыжыны аухыгъ. Ащ гектар тельтэу гурытым-кӀэ центнер 19,1-рэ къыра-хыгъ. Зы гектарым ана-хыбэу рапсыр къызшы-рахыгъэхэр: Джаджэр — центнер 23,2-рэ, Теу-цожьы — центнер 21,3-рэ, Шэуджэныр — центнер 18,6-рэ, Кошхъаблэр — центнер 17,1-рэ.

Лэжыгъэр зэрэлаухы-жыгъэм дакӀоу, чылапхъэр зыхалхъашт чӀыгухэм ягъэхъазырыны респуб-ликэм яшӀыпкӀэу щыпы-лтых. Гектар мин 52-рэ фэ-диз хъазырым уарзэр ауп-кӀатэзэ хыпкъым шахатэ-кӀуагъ. Гектар мин 34-м ехъумэ чӀыгу шхъашъор ащагъэушъэбыгъ. Гектар мин 14-м фэдизмэ полу-па-рыр къащӀалэтыгъ.

ЛӀЭХЪУСЭЖЪ ХьаджэртӀыбый.

Сурэтыр тезыхыгъэр *Ӏэшынэ Аслъан.*

ЭКОНОМИКЭМРЭ ХЫЗМЭТЗЕХЪАНЫМРЭ

ІэпыІэгъу амал пстэуми яшІуагъэ нэрыльэгъу

Отраслэу зыщылажьэхэрэм, амалышІоу яІэ хьугъэхэм яшІуагъэкІэ мылькушхо зэлугъэкІэгъэ фирмэ цІэрылохэм кьэралыгъор ІэпыІэгъу афэмыхьугъэми, ашъхъэ иІофхэр дэгъоу зэрахъэжъынхэ альэкІы. Гушылэм пае, непэ мылькушхо кьезыгъэкІоКІыхэрэм ащыщых газыр, чІыдагъэр кьычІэзыщыхэрэр, металлургиер, мэшІокугъогу отраслэр, нэмыкІхэр. Ахэм афэдэхэр инвесторхэуи щытынхэ альэкІы. Ау зэкІэми ащ фэдэ амал яІэп. Анахъ кьинкІэ бизнесым игъогу теуцохэрэр ІофшІэныр езыгъэжъыгъаКІэхэр ары. Бизнес цыкІум икуп хахъэхэрэм кьэралыгъомрэ банкхэмрэ ІэпыІэгъу афэмыхьухэу гъэхъэгъэшІухэр ашІынхэм, пыгъу альэ теуцонхэм шыгугъыгъуай.

Адыгэ Республикэм экономикэ хэцхьоньгъэхэмкІэ ыкІи сатыумкІэ и Министерствэ кьызырэщыгаІуагъэмкІэ, предпринимательствэ цыкІум ыкІи гурытым хэцхьоньгъэ ягъэшІыгъэнымкІэ Республикэ программэу агъэлажьэрэм пстэуми апэ игъэшІыгъэн фаеу егъэнафэ ІофшІэпІэ чІыпІэхэр гъэпсыгъэнхэ ыкІи ахэр кьэгъэнэжъыгъэнхэ гухэлым апае предприятие цыкІухэмрэ гурытхэмрэ яобъектхэм финанс кьэкІуапІэхэр кьызыфагъэфедэнхэ альэкІынэу гъэпсыгъэныр. А гухэлыр агъэцкІэжъзэ, министерствэр яІэпыІэгъу бизнес цыкІумрэ гурытымрэ ясубъект 257-м зэкІэмкІи сомэ миллион 75-рэ ІэпыІэгъу аратыгъ. А мылькур мы кьыкІэ-льыклорэ кьэкІуапІэхэм атегъэпсыкІыгъ: предприятие 86-м

чІыфэ мыинхэу зэкІэмкІи сомэ миллион 22,1-рэ аратыгъ; предприятие 130-м субсидиехэу сомэ миллион 33-рэ аІукагъ; зэкІэмкІи сомэ миллион 10,5-м телытэгъэ кьэралыгъо гарантиехэр предприятие 5-мэ аратыгъэх; Урысыем ичІыпІэ зэфэшъафхэм ащызэхашэрэ кьэгъэлъэгъонхэм зэрахъэжъыгъэхэм фэшІ предприятие 16-м хъарджэу ашІыгъэр республикэ бюджетым зэрафызэкІыгъэкІоКІыгъэм сомэ миллион пэІуагъэхъагъ; сомэ миллион 7 апэІухъагъ предприятие 33-м грантэу аратыгъэхэм. Джырэ тилъэхъанэ ар мыльку ІэпыІэгъушхоу щымытынкІи мэхъу ыкІи фэныкы пстэуми алтымыІэсыгъэныр кьыдыхэт. Ау предприятиехэри яинагъэкІэ ІофшІэгъэшхохэр кьэгъэлъэгъонхэм телытагъэхэпышъ, а хэкІыпІэхэми яшІуагъэ кьызырэкІорэр нафэ.

Предпринимательствэм хэцхьоньгъэ егъэшІыгъэным телытэгъэ муниципальнэ программэхэм мыльку апэІугъэхъэгъэным ехьылІэгъэ конкурсэу тиреспубликэ щыклорэм иапэрэ чэзыу икІэуххэр бэмышІэу министрствэм шызфахъысыжыгъэх. Бэ темышІэу Адыгеим ирайонхэм республикэ бюджетым имылыкоу сомэ миллион 9 альагъэІэсышт. Конкурсым иятІонэрэ чэзыу тегъэпсыкІыгъэу федеральнэ бюджетым кьыкІышт сомэ миллион 36-рэ аІуКІэнэу шыт. Ау ащ зы шапхъэ пылт — муниципальнэ образованиехэри шІокІ имыІэу а программэм мыльку ІахъкІэ кьыхэлэжъэнхэ фае.

Предприниматель ІофшІэным

хэцхьоньгъэхэр егъэшІыгъэнхэмкІэ шІуагъэ кьэзытыхэрэм ащыц программэу микрокредитованиер. АщкІэ банкхэм процент тегъахъоу агъэфедэщыгъэр проценти 4-кІэ нахъ макІэ зэрашІыгъэми шІуагъэ кьеты. Непэ ащ фэдэ чІыфэхэм ахъщэ тегъахъоу яІэр проценти 10-м шІокІырэп. Ащ нэмыкІэу ыпэ-кІэ шымыІэгъэ финанс ІэпыІэгъуи агъэфедэу аублагъ. Фонд шъхъаІэхэм ахъащт пкыгъохэр кьэзыщэфыхэ зышІоигъо предпринимательхэм сомэ миллионым нэсэу джы чІыфэ араты.

Илгъэс кьэс Адыгеим шызэхашъ «Бизнес цыкІум ыкІи гурытым шыпэрэ» зыфилорэ конкурсыр. Ащ хэлажьэ зышІоигъохэм документхэр аІыхыгъэнхэм пае палэу агъээфэгъагъэр екІы тет. ГухэкІ нахъ мышІэми, а конкурсым предпринимательхэри, муниципальнэ образованиехэри шІоигъоньгъэшхо фыряІэу хэлажьэх пІон плъэкІыштгэп. Мы конкурсыр номинации 9-м тегъэпсыкІыгъ. КІэгъэгъушІуныгъэу пылыр сомэ мин 20 ыкІи дипломрэ уасэ зилэ шІухъафтынрэ. Ащ хэлэжъэгъэным пае предпринимательхэм, предпринимательхэм яобъединениехэм ыкІи муниципальнэ образованиехэм заявкэхэр кьатынхэ альэкІышт.

КъэІуагъэмэ хушцт мыльку ІэпыІэгъу ятыгъэн гухэлым пае, бэджэндэу алыгъ лъжапІэхэр кьэщэфыжыгъэнхэм ифитыныгъэ предпринимательхэм кьызытыр республикэ закон зраштагъэр. Ау, гухэкІ нахъ мышІэ-

ми, а законом Іоф зеришІэрэм джырэкІэ рэзныгъэ кьеты пфэ-Іоштгэп. Сыда пІомэ ащ фэдэ фитыныгъэр кьызыфэзыгъэфедатхэр бизнес цыкІум исубъект 43-рэ ныІэп. Джащ фэдэу бэджэндэу аратышт муниципальнэ мылькур кьалэу Мыекъуапэрэ Мыекъопэ районымрэ ары ныІэп зыщагъэнэфагъэхэр.

Министерствэм изэфэхьысыжъхэм нафэ кьызырешІы-рэмкІэ, кьэралыгъо мыльку ІэпыІэгъу кьалыхыгъэным республикэм ирайонхэм ащылэжьэрэ предпринимательхэр чанэу хэлажьэх пІон плъэкІыштгэп. Ащ ишыхъат мыльку ІэпыІэгъу аІызыхыгъэхэм япроцент 58-р кьалэу Мыекъуапэ шылажьэхэрэм зэрарышхэр. ІэпыІэгъу аІыхыгъэным шапхъэу пылхэр агурыгъэІогъэнхэм ехьылІэгъэ Іофыгъуабэ экономикэ хэцхьоньгъэхэмкІэ ыкІи сатыумкІэ Министерствэм зэхещэх: предпринимательхэм аІокІэх, телекьэтынхэр зэхашхэ, методическэ рекомендациехэр агъэхъазырэгъэх ыкІи аратыгъэх, Интернет-сайтэу «Адыгэ Республикэм ибизнес цыкІу» зыфилорэм www.sbra.ru Іоф ешІэ. Ау ахэм ямылтыгъэу, мы Іофыр нахъ дэгъоу зэхэщагъэ хьугъэп.

Предприниматель ІофшІэныр езыгъэжъыгъаКІэхэм грантхэр ятыгъэнхэм шІыкІэу пылым кьыхъхъэгъэкІэ лъэныкыом бизнес цыкІум ыкІи гурытым ащылажьэхэрэр шыгъэгъозгъэнхэр ищыкІагъэу кьыгъшІошъы. Адыгэ Республикэм экономикэ хэцхьоньгъэхэмкІэ ыкІи сатыумкІэ и Министерствэ ипрограммэ

тегъэпсыкІыгъэу ІофшІэныр езыгъэжъыгъэкІэ предпринимательхэм федеральнэ бюджетым кьыхъхъышт грантхэр ятыгъэнхэм ехьылІэгъэ ятІонэрэ конкурсыр зэхашхэу загъэхъазыры. Ащ шапхъэу пылхэм зыкІэ ащыц грантыр зыхъы зышІоигъор (предприниматель е юридическэ лицэр) предприниматель ІофшІэным лъапсэу иІэхэм нэІуасэ зыщафашІыхэрэ курсым щеджэн фаеу зэрэщытыр. Ащ пае еджапкІэ птынэу ищыкІагъэп. Егъэджэнхэр Адыгэ Республикэм имуниципальнэ образованиехэм шышхъэлум и 1-м кьыщыублагъэу Іоньгъом и 30-м нэс ащыкІоштых. Кошхъэблэ, Красногвардейскэ, Джэджэ ыкІи Шэуджэн районхэм япредпринимательхэм апае егъэджэнхэр станицэу Джэджэм — шышхъэлум и 1-м кьыщыублагъэу и 10-м нэс, Адыгэкьалэ, Тэхьутэмькыое районым ыкІи Теуцожэ районым Іоф ащызышІэрэ предпринимательхэм апае шышхъэлум и 11-м кьыщыублагъэу и 20-м нэс Адыгэкьалэ, Мыекъопэ ыкІи Мыекъопэ районым ащылэжьэрэ предпринимательхэм апае шышхъэлум и 21-м кьыщыублагъэу и 30-м нэс кьалэу Мыекъуапэ ащыкІоштых.

ЗыгорэкІэ егъэджэнхэм яхьылэгъэ упчІэхэр зилэхэр предпринимательхэм кьахэкІыхэмэ, ООО-у «Інформационнэ-маркетинговэ гупчэм» ипащэу Геннадий Гурскэм ыкІи методистэу УдыкІэко Аллэ мы телефонхэмкІэ шъуафытеон шъулъэкІышт: (8772) 56-83-47; 52-15-91, сотовэр 89094695027.

ГАЗЫР

Шапхъэхэр зэрагъэцакІэхэрэм бэкІэ елытыгъ

АкІуачІэ кьызырэхъэу ищыкІэгъэ Іофыгъохэр газовикхэм зэрахъэх нахъ мышІэми, унэ кІоцІхэм арыт газ приборхэм яІофшІэн щынэгъончъэу щытыным ехьылІэгъэ шапхъэхэр Адыгэ Республикэм 2010-рэ илгъэсым нахьыбэрэ щаукъохэу аублагъ. ОАО-у «Адыггаз» и Гупчэ аварийнэ-диспетчерскэ кьулыкъу изэфэхьысыжъхэм кьызырагъэ-лъагъорэмкІэ, илгъэсым пыкІыгъэ мэзиыхэм кьыкІоцІ газ приборхэм ягъэфедэн епхыгъэ тхьамыкІэгъо 18 республикэм кьыщыхъугъ.

Газовикхэм зэралыгъэрэмкІэ, газым тхьамыкІагъо кьызыдихъэу кьызырэхэкІырым лъапсэ фэхъух цыфхэм язекІуакІэкІэ зызэрэщыгугъыжъхэрэмрэ ягугъеуемыІыныгъэрэ. ОАО-у «Адыггаз» и специалистхэм зэхашхэ лыхъон ІофшІэнхэм атегъэпсыкІыгъэу нахьыбэрэ те-гушхоньгъэ кьызыхъыгъэфэрэ купхэр агъэунэфыгъэх. А купхэм ахъэхъ газыр щынэгъончъэу щытыным епхыгъэ шапхъэхэр зымыгъэцакІэхэрэр ыкІи ащ дыкІыгъоу газ приборхэу Іоф зышІэхэрэм алтымыплъэхэу кьэзыгъанэхэрэр. Джащ фэдэу а купым хэхъэх яахъщэ кьагъэнэжъэу аІозэ, специалистхэр кьырамыгъэблагъэхэу газ оборудованиер ежъ-ежъырэу пызышІэхэрэр ыкІи зыгъэцкІэжыхэрэр. Аужырэу мы купым хэлпгытэнхэ плъэкІыштых яунэ кІоцІхэм гъэцэкІэжынынхэр ашашІыхэ зыхъукІэ Іызын ямыІэу газ оборудованиер зыгъэкошыхэрэр ыкІи ащ ыпкэ кьыкІэу унэ кІоцІым мытэрэзыныгъэхэр шы-зыгъэпсыхэрэр. ГухэкІ нахъ мы-

шІэми, зи кьымыхъулэнэу гугъэхъэ, газым игъэфедэн тхьамыкІагъоу кьызыдихъын ыльэкІыштым егупшысэу ахэм ахэтыр макІэ.

Газ оборудованиер гъэфедэгъэным ехьылІэгъэ шапхъэхэр аукохъэзэ, ошІэ-дэмышІэ Іофыгъохэр кьэхъунхэм ежъхэр кІэщакІо фэхъух. Гушылэм пае, жьоныгъуакІэм и 29-м кьалэу Мыекъуапэ шыпсэурэ цыфым хьакум кьыкІырэ гъэстыныпхъэ шхъуантІэм кІыганэзэ шапхъэхэр ыукъуагъ ыкІи кІоцІэшхо имыІэу газыр кьэуагъ. Джащ фэдэу хьугъагъэ мэкьюогъум и 18-м котелым кьыкІырэ газым кІаганэ зэхъуми. Газыр кьэуагъ, ау янасып кьыубыти, тхьамыкІагъо кьахъулагъэп.

ГьогурькІоным ишапхъэхэр зэраукъохэрэм ыпкэ кьыкІэу, аужырэ лъэхъаным газрыкІуапІэхэр нахьыбэрэ зэщагъахъ. НахьыбэмкІэ ар кьызыхъулэ-хэрэр гугъеуемыІыныгъэ кьызыхъэфэрэ водителхэр ары. Гушылэм пае, тызыхэт илгъэсым игъэтхапэ и 11-м краным ис водителым автомашинэр тэрэзэу фэмыгъэІорышІэу кьалэу Мыекъуапэ иурамэу Лениным ыІэ зыхьырым тет унэу N 17-м идэпккІэрыт газрыкІуапІэр кьыкІэригъыгъ, урамэу Загороднэм, N 4-м дэжъкІэ кьыщыхъугъэ аварием ыпкэ кьыкІэу, газрыкІопІэ метри 10 зэщагъэкъуагъ. Мэкьюогъум и 23-м станицэу Ханскэм автомашинэу «ВАЗ 21102»-м ис водителыр газрыкІуапІэм кІэгъэ-кьонэу иІэм еутэкІыгъ, кІуытыгъ. Ащ кьыкІэлъыкІогъэ мафэм Мыекъопэ районымкІэ кьутырэу Садовэм автомашинэу «МАЗ»-м

ис водителым хьылъэр кьызыри-ІэтырэмкІэ газрыкІуапІэм еутэкІыгъ, чІыпІэ заулэ эпитхыгъ. Материальнэ чІэнагъэу ащ кьызыдихъыгъэр сомэ мин 93-рэ. Мэкьюогъум и 11-м поселкэу Тульскэм тракторэу «МТЗ-80»-м тес трактористым транспортыр фэгъэІорышІагъэп, давлениишхо зилэ газрыкІуапІэр зэщигъэкъуагъ. Ар зыхъугъэм тхьамафэ нахъ темышІагъэу, автомашинэу «Ниссан» ис водителыр поселкэу Краснооктябрьскэм дэт газгошпыІэ шкафым (ШРП-м) еутэкІыгъ, шыблэр кьемыоным тегъэпсыхъэгъэ пкыгъогу хэтыр зэщигъэкъуагъ, жыр кьызыгъэкІырэ чІыпІэу иІэхэр ыкІи чэур ыуфагъэх. Аварием зы лъэсрыкІо хэкІодагъ.

«Ростехнадзорым» и Темыр-Кавказ гъэІорышІапІэ и Адыгэ чІыпІэ кьутамэ ипредложение тегъэпсыкІыгъэу, газрыкІуапІэхэу ыкІи техническэ амалхэу анахъ щынэгъо чІыпІэхэм ащылэжэр кьыхъэгъэщыгъэнхэм ыкІи зыгорэхэр кьымыхъулэнхэм шы-ухъумэгъэнхэм ехьылІэгъэ Іофыгъохэр мы лъэхъаным зэрэхъэ. ПсынкІэу анаІэ тырадзэнэу гъэпсыгъэным фэшІ, гьогухэр зэпызычыхэрэ газрыкІуапІэхэм адэжъкІэ информационнэ тамыгъэхэр ащагъэуцущтых.

Газ сетьхэр зычІэлъхэм апэ-мычжыгъэ чІыпІэхэм ІофшІэнхэр ащагъэцакІэхэ зыхъукІэ шапхъэхэр аукохъэу кьызырэхэкІы-рми кьыкІычирэп. Гушылэм пае, кьалэу Мыекъуапэ дэт унэ горрэм ышхъэ зэблахъузэ, гъэтхапэм и 3-м унэм екІолІэрэ тру-бэу миллиметрэ 25-рэ зигъума-гъэр зэщагъэкъуагъ. Мэкьюогъум

и 1-м поселкэу Тульскэм псэ-ольэшІ ІофшІэнхэр шагъэца-КІэхъэзэ, рабочэхэм агъэфедэрэ теуцопІэ лъагэр кьызыхъауи, газрыкІопІэ трубэр зэщигъэкъуагъ. Тэхьутэмькыое районымкІэ поселкэу Нижнеперекатнэм мэкьюогъум и 14-м псэольэшІыпІэм цагъэуцущт пкыуухэм апае убы-рыун ІофшІэнхэр шагъэцакІэ-хъэзэ, нэмыкІ хьугъэ-шІагъэ кьы-щыхъугъ. АгъэцкІэшт ІофшІэн-хэмкІэ ПЭУ-у «Тэхьутэмькыое райгазым» зэремызэгъыгъэхэм кьыхэкІэу, газрыкІуапІэу чІы-чІэгъым чІэлыр зэщагъэкъуагъ. Ащ сомэ мин 65-рэ зэрарэу кьы-хыгъ. Кьалэу Мыекъуапэ иура-мэу Речном давлении цыкІум телытэгъэ газгошпыІэу тетым кьэухъумэпІэ чІыпІэу иІэм уц гьугъэхэм кьащыкІэнагъ.

ГазрыкІуапІэхэм зэкІэ зэ-щыкыоньгъэу афэхъугъэхэр зи-лажьэхэм яахъшэкІэ ОАО-у «Адыггаз» и специалистхэм псынкІэу ашІыжыгъэх. Ахэр игъом ыкІи псынкІэу зэрагъэ-рэзыжыгъэхэм ишІуагъэкІэ тхьамыкІэгъошхуи кьэхъугъэп, цыфхэри ахэкІодагъэхэп. Ау газымкІэ ащ фэдэ «опытым» неущ тхьамыкІагъохэр кьызыди-хьынхэ зэрилъэкІыштыхэр хэти зыщерэмыгъэгъушх.

Газыр зыгъэфедэхэрэм, води-тельхэм ыкІи псэольэшІхэм газ-гошпыІэ сетьхэр кьэухъумэ-гъэнхэм ишапхъэхэр ашІэнхэ ыкІи дэх имыІэу агъэцкІэнхэ фае. Газ объектхэр зыдэщытхэ чІыпІэхэм гьогурькІоным ишапхъэхэр зэрашаукъохэрэм тхьамыкІэгъошхо кьызыдихъын,

цыфхэр ахэкІодэнхэ ыльэкІышт. Газ объектхэр зэщамыгъэкъон-хэм пае а чІыпІэхэм сакыныгъэ-шхо ахэлэу ащыцекІонхэ, Іоф-шІэнхэр ашадгъэцкІэнхэ фае. Гьогум, псэольэшІыным ыкІи чІыгум епхыгъэ ІофшІэнхэр гъэцкІэгъэнхэм фемыжъэхъэзэ, ащ фэдэ проектхэр шІокІ имыІэу арахьылІэнхэ фае ОАО-у «Адыггазым» ипроизводственнэ-техни-ческэ отдел. ПсэольэшІ органи-зациехэр а шапхъэхэм дэгъоу шыгъуазэх. Ау унэ псэольэшІ-хэм ащ фэдэ шапхъэхэр шыІэ-хэми зымышІэу ахэтыр макІэп.

ОАО-у «Адыггазым» ыкІи «Ростехнадзорым» испециалист-хэм газ объектхэр щынэгъончъэу щытынхэм яшъыпкъэу анаІэ ты-рагъэты, кьэбархэмкІэ зэхъо-жыых, газ объектхэм авариехэр кьащымыгъэхъугъэнхэм фэшІ те-гушхоньгъэу цыфхэм кьызы-хагъафэрэм кьыкІегъэчыгъэным имеханизмэхэр агъэнафэх. Газ объектхэр зыгъэфедэхэрэмрэ уплъэкІу организациехэмрэ рес-публикэм шыпсэухэрэм кьаджэх газыр щынэгъончъэу щытыным ыкІи ащ тхьамыкІагъохэр кьы-зыдимыхьынхэм пае шапхъэхэр дэх имыІэу агъэцкІэнхэу.

Сергей КОЛЕСНИЧЕНКО. ОАО-у «Адыггазым» игене-ральнэ директор.

Михаил ГАЛЕЦКИЙ. «Ростехнадзорым» и Те-мыр-Кавказ гъэІорышІапІэ и Адыгэ чІыпІэ отдел ипаш.

НэкІубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр СЭХЪУТЭ Нурбий.

Гъогу шІагъо тет

ХъутІыжъ Заурбэч Аслъан-бий ыкъом 1993-рэ илъэсым Адыгэ къэралыгъо университет-тыр «Тарихъымрэ правовой дисциплинэмрэкІэ кІэлэгъажджэ» зыфилорэ сэнэхъатыр иІэу къыуыгъ. Ащ ІофшІэныр зэрэригъэжъагъэр Адыгэ къэралыгъо университетым тарихъымкІэ икІэлэгъажджэу ары. 1994-рэ илъэсым къэралыгъо къулыкъымкІэ Урысые Академиеу Урысые Федерацием и Президент дэжъ шыІэм иаспирантурэ чІэхъагъ ыкІи экономикэ шІэныгъэхэмкІэ кандидат диссертациеу Іоф зыдишІагъэр къыщиушыхъатыжыгъ. Ащ ыуж доцентшІэр къыфаусыгъ ыкІи Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ институтым (джы университет) учетымкІэ, анализымкІэ ыкІи статистикэмкІэ икафедрэ ипащэу агъэ-нэфэгъ.

А ІэнатІэр шІэныгъэлэжъ ныбжыкІэм зэригъэцэкІэ-щтым пылгыгъ ыкІи ащ да-кІоу научнэ-ушэтын Іофыри лыгъэкІотагъ. Темэу Іоф зы-дишІэнэу къыхыгъагъэр деп-рессивнэ регионхэм экономикэ хэхъоныгъэ егъэшІыгъэным ыкІи а лъэныкъомкІэ зиІо-фыгъохэр ыушэтыр регионхэм зыпкъ итэу Іоф ягъэшІэгъэным ишІыкІэ-амалхэр къэгъоты-гъэнхэр ары. 2003-рэ илъэсым Заурбэч къэралыгъо къулыкъым и Урысые Академиеу Уры-сые Федерацием и Президент дэжъ щызэхъагъэм идокторан-турэ чІэхъагъ ыкІи Іофгыбоу ыушэтыхэрэмкІэ 2009-рэ илъэ-сым экономикэ шІэныгъэхэмкІэ доктор диссертациер пхыри-гъэкІыгъ. Кафедрэм Іоф зы-щыдишІэр дисциплинэ шхъа-ІэхэмкІэ учебнэ-методическэ комплексхэр ащ рихъухъагъэх. Научнэ ІофшІэгъэ щэкІым къе-хъу монографиехэу, учебнэ по-собиехэу, научнэ статьяхэу ыкІи нэмыкІ ІофшІагъэу ащ къыха-ригъэутыгъэхэр.

Мыекъопэ къэралыгъо тех-нологическэ университетым иректор 2005-рэ илъэсым Іо-ныгъо мазэм и 1-м приказэу зы-кІэлгъагъэхэмкІэ, экономикэмрэ юриспруденциемрэ информаци-оннэ системэхэр ащыгъэфедэ-гъэнхэмкІэ ифакультет зэхъа-щагъэ ыкІи ХъутІыжъ Заурбэч ащ идеканэу агъэ-нэфэгъ. Мыщ

пыдзагъэу къэтІон ип-рофессиональнэ нэшэ-нэ екІолІагъэхэр: Іоф-шІэныр шІу елъэгъу, псынкІэу цІыфхэм агурІо, кІэшэкІо чан, Іофым изэхъэщэн фэ-къулай. Ишэн зэтет, нэутх, цІыфышІу ыкІи гухэлъэу зыфигъэу-цужыгъэм дэмыхэу фэкІо.

ХъутІыжъым науч-нэ-ушэтын ІофшІэнэу факультетым икІэлэ-егъажджэхэр зыпыл-хэм зэригъэщыаушэу пэщэныгъэ адызэре-хъэ. 2006-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу ащ иаспирантхэм чанэу экономикэ шІэныгъэ-хэмкІэ кандидат дис-сертациехэр пхыра-гъэкІыгъэх. МГТУ-р научнэ Іофэу зыпылтымкІэ научнэ-практическэ конференциехэу, «Іэнэ хъураехэу» ыкІи олим-пиадэхэу зэхъэхэрэм ар якІэ-щакІу.

Экономикэ шІэныгъэхэмкІэ докторэу ХъутІыжъ Заурбэч, философиэ шІэныгъэхэмкІэ док-торэу В. Ш. Бадмаевым, та-рихъ шІэныгъэхэмкІэ докторэу Къудаикъо Светланэ «Интер-нет-портал по истории адыгов XIX века» зыфиІоу нэужым ащ пэщэныгъэ зыдызэрихъэщы-гъэр зэрагъэпсыгъэм пае Уры-сые гуманитар научнэ фон-дым игрант къыфагъэщыагъ. Мыщ къеушыхъаты ХъутІыжъ Заурбэч ылэ илэ кІэлэгъажджэ-хэм яквалификациер япрофес-сиональнэ шІэныгъэхэмрэ аха-гъэхонхэм лъэшэу ыналэ зэрэ-тыригъэтырэр.

Илъэс зауэлкІэ узэкІэлэбжъ-мэ, Премьер-министрэр кІэт-хэжыгъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иписы-мэ Урысые Федерацием гъэ-сэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу А. Фурсенкэм фы-рагъэхъыгъагъ. Ащ къыщило-щтыгъ автоматизированнэ ин-формационнэ системэ зэфэшъ-хъафхэр фитыныгъэхэр къэзыу-хъумэрэ органхэм алэ къазэрэ-щырагъахъэхэрэр ыкІи игъэ-

кІотыгъэу зэрашагъэфедэхэрэр. Ахэр къыхэхыгъэнхэмкІэ ищы-кІэгъагъэх информационнэ тех-нологиер фитыныгъэхэр къэ-зыухъумэрэ системэхэм ягъэ-сынрэ хэшІыкІ афизилхэр. Ахэм афэдэ специалистхэу правовой базэхэм яданнэхэр зыгъэпсы-нхэ ыкІи компютернэ техни-кэм тегъэпсыкІыгъэу анали-тическэ Іофыгъохэр зыгъэ-цэкІэнхэ зыльэкІыщхэр къэ-гъэхъазырыгъэнхэм пае ищы-кІагъэу хъугъагъэ сэнэхъатэу «Прикладная информатика в юриспруденции» зыфилорэр. А лъэхъаным университетым иректорэу щытыгъэ ТхъакІушъ-нэ Аслъанэ унашъо ышІыгъагъ «Информационные системы в экономике и юриспруденции» зыфилорэ факультетыр къызэ-хыгъэнэу. Ащ хэхъэщтыгъэх зы-фырагъэджэщт сэнэхъатхэу «Кризисым пэшІуекІорэ гъэІо-рышІэн», «Прикладной инфор-матикэр юриспруденцием зэрэ-щыбгъэфедэщтыр» зыфиІоу Урысые Федерацием гъэсэны-гъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Ми-нистерствэ игъэу ыльэгъугъэр.

МыхэмкІэ сэнэхъатыр зылэ къызыгъахъэхэрэм зэрагъэшІэн фаеу къыделъыгъэ предпри-ятием маркетингымкІэ иполитикэ шІауагъэ къэзытырэ ишІыкІэрэ ар зэхъэгъэным иамалхэмрэ

якыхэхын зэрэкІорэр, платежхэр ытынхэ ымылгъэкІыныр, зте-зыныр зыпкъ къи-кІыгъэр зэгъэшІэ-гъэнхэм апае бухгал-тер учетым иданнэхэм атетэу предприятием икомплекснэ финанс анализ зэхъэгъэныр, банкротствэр зэрэ-гъэкІокІырэ шІыкІэр, ахъщэр къыздыра-хышт къэкІопІэ ана-хышІум лыхъугъэ-ныр, нэмыкІхэри. Мыщ пыдзагъэу къэ-тІон федеральнэ, чІыплэ муниципальнэ шапхъэхэм атегъэ-псыкІыгъэу къэралы-гъо органэу предпри-ятиехэмрэ организаци-ехэмрэ яфинансхэр зыпкъ игъэуцожыгъэнхэм апылхэм, мылкъу лъэпкъэу ыгъэІорышІэрэр зыфэдэм емы-лгытыгъэу, предприятиехэм, чІыфэ зыгътелэ организациехэм яэкономическэ анализ, диагно-стикэ ыкІи прогноз шІыгъэнхэм апылэ къулыкъухэм, аудитор-скэ, консалтинговэ ыкІи уасэ афэзыгъэуцурэ фирмэхэм Іоф ащишІэн зэрильэкІыщтыр.

Къэралыгъо ыкІи муни-ципальнэ гъэІорышІаплэхэм хэб-зэ Іахъхэр атезыльхъэрэ орган-хэм, правопорядкэмкІэ, соци-альнэу ухъумэгъэнхэмкІэ орган-хэм, къэралыгъо статистикэм ыкІи зэфэшъхъаф зэхъэцкІэ-правовой гъэпсыкІэ зилэ пред-приятиехэм ягъэІорышІаплэхэм яорганхэу компютернэ оборо-дованиер, локальнэ вычисли-тельнэ сетхэр е функциональнэ процессхэм ящыкІагъэхэр алэ-кІагъэхъанхэм пае информаци-оннэ угыоигъэным, ухъумэгъэ-ным, анализ, обработкэ шІы-гъэным, нэужым зищыкІагъэм ІэкІэгъэхъэгъэным апае гло-бальнэ информационнэ сетхэм зэралгъагъэІэсыщт амалхэр зищыкІэгъэ ІофшІаплэхэм ащы-лэжъэнхэ алэжІыныуи щыт.

— Тиапшъэрэ еджаплэ къэ-зыухыхэрэм анахъэу зэхъэщэн ыкІи пэщэныгъэ, проектнэ-тех-ническэ, маркетинговэ, эксперт-

нэ-ушэтын, аналитическэ, пред-принимательскэ ыкІи эксплуа-тационнэ ІофшІэнхэр зыща-гъэцакІэхэрэр ары Іоф зыща-шІэрэр, — еІо факультетым ипащэ.

Учетым, анализым ыкІи ста-тистикэм якафедрэу факульте-тым хахъэрэр къызыфэгъэза-гъэр экономикэ шІэныгъэхэм-кІэ докторэу, профессорэу ХъутІыжъ Заурбэч ары. ІэкІыб къэралыгъуабзэхэм якафедрэ зылэ илгыр шІэныгъэлэжъэу Шъоджэ Зар, тарихъымрэ пра-вэмрэ якафедрэ ипащэр Къуда-икъо Светлан, ари тарихъ шІэ-ныгъэхэмкІэ доктор, профессор ыкІи илъэс пчъагъэ хъугъэу щытхэу хэлъэу Іоф ешІэ.

Зигугъу къэтшІыгъэхэм афэ-дэу егъэджен Іофыр факульте-тым щызыгъэцакІэхэрэр квали-фикации ин зилэ кІэлэгъажджэх. Ахэр профессорых, доцентых, экономикэ, тарихъ шІэныгъэ-хэмкІэ кандидатых ыкІи кІэ-лэгъэджэ шхъаІэх, яІофшІэн зэпамыгъэу, яшІэныгъэ хагъа-хъозэ, аспирантурэм, докторан-турэм ащеджэх. А пстэури зы-фэкІожырэр ныбжыкІэу ра-гъаджэхэрэм къыхахыгъэ сэнэ-хъатыр нахышІоу зэралэкІа-гъэхъаныр ары. Теорием иза-кып, практикэм ыльэныкъокІи яІофшІэн мэхъанэ икыу раты.

— Факультетым истудент-хэм практикэр ащыгъэхыгъэ-ным фэгъэхыгъэ зэзэгъыны-гъэхэр Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъо-ныгъэмрэкІэ и Министерствэ, къэралыгъо статистикэмкІэ Федеральнэ къулыкъум Адыгэ РеспубликэмкІэ ичІыплэ орган, къалэу Мыекъуапэ ипрокура-турэ ыкІи и УВД адыгІыІу Іоф адэтэшІэ, — еІо Заурбэч.

ІкІэухым къыщытІон кура-торхэм плуныгъэ ІофшІэныр группэхэм комплекснэу зэра-щызэшІуахырэр. «Кризисым пэшІуекІорэ гъэІорышІэн», «Юриспруденцием иприкладной информатик», «Экономикэм иприкладной информатик» зыфиІорэ сэнэхъатхэр къыхэ-зыхыгъэ студент бэдэдэ ныб-жыкІэ объединением хэт. Ахэр гражданскэ шэн-зекІокІэ тэрэ-зым рэгъуазэх, зэфэшъхъаф Іофтхъабзэхэм язэшІохын агу етыгъэу хэлажъэх.

ШАКІО Мур.

ШІуагъэ къэзыхыщт Іоф

Бэдзэогъум и 7-м телеви-дениемкІэ къагъэлъэгъогъэ къэтынэу «Шхъэихыгъэу» зыфилорэм тызыІапищэу теп-лыгъ, лъэшэуи тыгу ри-хыгъ, гъэсэныгъэ-плуны-гъэмкІэ мэхъанэшхо иІэу, уилъэпкъ ишэн-хэбзэ дахэхэр уухъумэнхэм уфэзыщэрэ Іофэу щыт. Дэгуу дэдэу зэ-хъащагъэ дэлэжъагъэхэми, «тхъашуегъэпсэу» ятэлэ.

Ухэтми, лъэпкъым иухъу-мэн уипшъэрылэ, КъурІан еджэу, зинэмаз уахътэ зы-гъэцакІэу, тхъэшІошхъу-ныгъэ зилэ нэбгырэ зауІэу къытхэкІыхэрэр мыскъарэ тшІыхэу татэгущыІэнэу щы-тэп, тащыгушІукІын, «Тхэм нахыбэ ешІых» плон фае. Азэнаджэм ымакъэ уклэдэ-

ІукІмэ, гур мэушъэбы, нэпсыр къегъаІо, уигупсэу чІэуна-гъэхэр унэгъу къыкІэуцох. Тина-хыжъхэр сыдигъуи шхъэи-хыгъэу зэдэгущыІэхэу, зэуп-чІыжъхэу, хэсэ зэхъахэр ренэу яІэу къахыгъ. Хэукъоныгъэ зышІыгъэри агъэдалоу, агъэ-укІытэу щытыгъ, цІыф плуны-гъэр лъэпкъым здыриІофыгъ. Джыри игъэ шыпкъэ чылагъо пэпчъ зэхъахэ ашІымэ. Ныб-жыкІэми Іушыхэр ахэтых, ахэм афэдэхэм тапэкІи уащыгу-гы хъушт. ТицІыфхэр нахы-бэрэ зэхъахъэмэ, шІуагъэ къы-хыщт. Уилъэпкъ уфэгумэкІы-ныр, ныбжыкІэмэ щысэ дахэ ябгъэлэгъуныр хэти ипшъэ-рылэ. Порэ къодыем фэдэна узэхъахэу, шхъэихыгъэу узэ-дэгущыІэныр? Къэтынэу зигу-

гъу къэсшІыгъэм хэлэжъэгъэ Сихъу ГъукІэ Мамхыгъэ къыз-дэхъагъэм къыщегъэжъагъэу сигъунэгъу. ЦІыф Іушэу, шхып-къагъэ хэлъэу щыт, сыд упчІэ ептыгъэми, КъурІаным итыр къыбгурегъаІо, уедэлэу, уеуп-чІыжъэу узекІомэ, ухэукъоштэп. Ащ зыми ыгу хэкІын гушыІэ ыжэ къыдэкІырэп. «Зэгорэм арэуштэу щытыгъ...» оІокІэ хъуна?! Дунаир зытетми уеп-лын фае.

Чылагъохэм нэжъ-Іужъ адэ-сыжъэп, ар гукъау, «жыы уи-мыІэу кІэ уилэщтэп» аІо. Уушъэфынэу щытыжъэп ти-ныбжыкІэмэ мыхъуныбэ къа-зэрахэкІырэр. Хэта зыльэгъу-гъэр адыгэ пшъэшъэжъые да-хэм хульфыгъэ гъончэдэж кІако щыгъэу, ныбашъор къыдэщэу,

нэгъу дахэр зэхъцІэлыхъагъэу, Іэбжъанэм мамунэм ылабжъэ фэдиз икІыхъагъэу, ащ етІани сурэтыр тешІыхъажыгъэу?! Сэ сыгу къео цІэу афаусыхэрэм яшэни, язекІуакІи афэдэ зэрэ-хъурэр. Тэрыба ахэр зиэхэр? Тыдэ тыплъэра? Тэжъугъэухъу-мэба зэкІэми тынапэ! Урамым хъакъу-жъокъухэу тетынхэм нахы Іэдэб дахэ ахэлъэу, унэгъо дахэ ашІэнэу дгъасэхэмэ нахышІуба?! Тилыфгъэхэм тэрэз къязыІорэм ыгу хэты-мыгъэкІэу «Опсэу!» етІомэ, тызделэзэ, тисабыйхэр тІунхэ фае. Зигугъу къэсшІырэ къэты-ным къыхагъэлэжъэгъэ Лшып-цІэкІо Адам зыгъэсэгъэ ным хилхъэгъэ шэн дахэм тетэу Іушэу, щысэшІу тыдэ кІоми къыщигъэлъагъоу мэпсэу,

ныбжыкІэми, лъэпкъым идахэ аригъэІоным фэгумэ-кІы. Ащ фэдэхэр къырагъэ-благъэхэзэ зэлукІэгъу гъэшІэ-гъонхэр зэхъэхэмэ, «тэри щысэ атетхын» зылон къы-къокІынэу тэгугъэ. Узэхъахэ къэс гур зэпблагъэ мэхъу, на-хыбэу шІу пшІэным уфещэ.

Зигугъу къэсшІыгъэ къэ-тыным хэлэжъэгъэ Емыж Нурбий, Ожъ Аскърбий, Сихъу ГъукІи, ЛшыпцІэкІо Адамы тхъаегъэпсэу, ар зыгъэхъазырыгъэ Чэнышхэ Молидхъани тыфэраз. Лъэп-къым идахэ лыжъугъэкІо-тэнэу тышбуфэІаІо.

ХЪАГЪУНДЭКЪО
Шамсэт.

Мамхыгъ.

ТЕКЮНЫГЪЭМ ия 65-рэ ИЛЬЭС МАКИО

Хэгъэгү зоошхом тицыхьхэм теклюныгъэ кызыщыдахыгъэр ильэс 65-рэ зыщыхуыгъэм а заом чанэу хэлэжьагъэ ыкли юфышлэ дэгъу дэдэу шытыгъэ Ягъумэ Сулейман Зэчэрые ыктым сыкытегушылэ сшолыгъу. Сэ кьэзгъэшлагъэм ар шысэтэхыплэу си, шылыныгъэм зыгорэ кышыздэхуыгъэу шыгъэм, сэрклэ а цыф шлагъом ыпкэ кыкыгъэу сэлгытэ.

Сулейманрэ сэрырэ Ягъумэ Исхакъ иунэгъошхо тыкыи хуыагъ. Сулейман сятэшэу Зэчэрые икклэагъ. Ар ильэси 8-клэ сэт нахы нахыжыгъ, кьэзгъэшлагъэм сшынахыжы шыпктым фэдэу аш сеплыгъ, сьд фэдэ лъэныкыокли шысэтэхыплэу сйлагъ.

Сятэ Исхакъ 1932-рэ ильэсым идунай зехъожым, аш иунэгъошхо унэгъуитлоу зигушын фаеу хуыагъ. Сятэ зэрылыкыгъэр псыхъоу Пшызэ гъэтхэпэ мазэм иапэрэ мафэхэм лъэшэу кызеум, цыфхэр ыкли былымхэр мылыс чылэм шиухуэмэхэзэ, сьмаджэ зэрэхуыгъагъэр ары. Нэбгырих зэрыс хуыгъэ унагъор

Аш фэдэ уахтэм Совет кьэралыгъом тырипатриотэу, СССР-м социализмэр шыгъэпсыгъэным ибэнаклохэм ясатырэ тыхэтын тлэклынэу тапугъ. Сулеймани сэри Советскэ Союзым и Коммунистическэ партие тыхэхагъ. А партием Сулейман фронтым йутэу хэхагъ, сэ хы Шуцлэ флотым иштаб икомандэ дзэ кыулыкьур шысхызызэ КПСС-м сыхэтынымклэ кандидатэу саштэгъагъ.

Сулейман 1940-рэ ильэсым Тэхьутэмькыое гурыт еджаплэм я 8-рэ классыр кышыуи, чыплэ колхозым юф щышлэу ригъэжьагъагъ. Мамыр юфшлэныр Хэгъэгү зоошхоу кьэжьагъэм бэмэ афызэпи-гъэуагъ. Джащ тетэу, ильэс 19-м итэу 1941-рэ ильэсым чьэпыогъум и 15-м Сулейман заом ашагъ. Артиллерийскэ курсхэр кызеууххэм, Къырым ит кьалэу Феодосие дэжэ фронтым апэу шылуыагъ. Аш юж я 75-рэ шхончэо дивизием ия 422-рэ артиллерийскэ полк дзэ кыулыкьур щыхынэу хэфэ. Аш хэтэу Сталинград кьэууху-

клогъу мазэ СССР-м и Улэшыгъэ Кгуачлэхэм ильэситфым захэт нэуж гвардием истаршйнау Ягъумэ Сулейман заом лыгъэу шызэр и хь а гъэм фэшл боевой наградэхэу 6 кыфагъэшшошагъэу кыгъэзэжыгъ.

Зэо ужми фронтым йутэу лыгъэу зэрихьагъэм фэшл Хэгъэгү зоошхом иорден ыкли Жуковым имедаль Сулейман кыратыгъэх. Заом кышигъэхьагъэу пстэумкли наградэ 17, аш шышэу ордени 4 илагъэх.

1947-рэ ильэсым ищылэ ма-

апшэрэ гъэсэныгъэ зэзгъэгъотын ыкли шылыныгъэм чыплэ тэрэз шысыубытын зэрэфаер. Ахэр згъэцкленхэм сэри шыпкызу сыпылыгъ. Краснодар дэт гурыт еджаплэм я 4-рэ классым щегъэжьагъэу я 8-рэ классым нэс сыщеджагъ. 1954-рэ ильэсым дзэ кыулыкьум сышыплэу Севастополь дэтыгъэ пчыхъэ еджаплэр кьэсыухи, 1955-рэ ильэсэу дзэ кыулыкьум сыкызышыхькыжыгъэм Краснодар дэт пединститутым ифизикэ-хысап факультет сычлэхьагъ ыкли аш ипчыхъэ отделение 1960-рэ ильэсым кьэсыухыгъ. Ильэс 51-рэ юф шлагъэ, аш шышэу ильэс 31-м партийнэ-советскэ юфшлэным сифэгъэзэгъагъ. Тьдэрэ чыплэ сышылэжьагъэми, сшынахыжыгъэу Сулейман шысэтэхыплэу сйлагъ.

Непэ Сулейман кыитхэмытыжыми, аш игъогу лъагъэклауатэ икклэхэм, ахэм кьапыхъожыгъэхэм. Ежыбрэ ишхъэгъусэ Асыетрэ пшэшьитлурэ зы клалэрэ кьафэхуыгъ. Асыет еджаплэм хысапымклэ ильэсыбэрэ шыригъэджагъэх, народнэ депутатхэм я Адыгэ хэку Совет идепутатыгъ, мамырныгъэр кьэуухуэмэгъэным и Краснодар краевой комитет хэтыгъ. Аш медальхэу Хэгъэгү зоошхом ильэхьан дэгъоу юф зэришлагъэм фэгъэхьыгъэр ыкли Хэгъэгү зоошхомрэ юфшлэнымрэ яветеранэу зэрэщытыр кьэзыгъэлъагъохэрэр кыфагъэшшошагъэх.

Зэшхъэгъуситлум япшашьэу Светланэ апшэрэ гъэсэныгъэ зэригъэгъотыгъэу кьалэу Краснодар цэлажэ. Ятлонэрэ пшашьэу Минэ муниципальнэ образованиеу «Тэхьутэмькыое районым» финансхэмклэ игъэлорышланлэ ипаш. Яклэ-лэ Нухъэ фирмэу ООО-у «Гарантия» зыфилорэм игенеральнэ директор, «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ псэолэшл» зыфилорэ шытхуыцлэр кыфагъэшшошагъ. Аш ишхъэгъусэ Фатимэ кьалэу Краснодар дэт тучанэу сантехническэ пкыгъохэр зышашэхэрэм ипаш.

Сулейманрэ Асыетрэ кьахэ-кыгъэхэм кьафэхуыгъэхэ Ларисэ, Саидэ, Светэ, Сусаннэ шылыныгъэм яфэшшошэ чыплэ шаубытыгъ. Ахэм зэкклэми Краснодарскэ кьэралыгъо университетыр кьаухыгъ. Ларисэ культурэмклэ Краснодар университетым идоцент, аспирантурэр кьеухы. Саидэ аспирантурэр кьеухы, экономическэ шлэныгъэхэмклэ кандидат хуыгъэу университетым клэлэ-егъэджэ шхьалэу цэлажэ. Светэ иунагъоклэ Объединеннэ Арабскэ Эмиратхэм ащэпсэу. Сусаннэ предприниматель юфшлэным пылэ. Ахэм кьапыхъожыгъэхэ Ясминэ, Амирэ, Айман, Аминэ, Инал ятэ-янэхэм анапэ зэрэтырамыхыштым сицыхъэ телъ.

ЯГЪУМЭ Хьазрэт.
Адыгэ Республикэм и Президент дэжэ нахыжы-хэм я Советэу шыплэм хэт, Адыгэ кьалэрэ Теуцожь районымрэ яцыф гъэ-шлагъ.

Сурэтным итыр: Ягъумэ Сулейман.

Ренэу щысэ тесхышщтыгъ

сянэ Фатимэт кыльэхэнагъ, нэбгырихыр зэрысынэу хуыгъэ унагъор Сулейман янэ Шыпхуыкласэ кыфэнагъ. Арэу-шщэу хуыагъэми, унэгъуитлум арысхэм блэгъэныгъэ зэфы-шытыкыгъэу ялэм хэмыхуагъэм, зи хэкыгъэп.

1933-рэ ильэсым Фатимэт-рэ Шыпхуыкласэрэ кьуаджэу Козэт дэтыгъэ унэу зыщыпсэу-шщыгъэхэр, зэккэ мылькоу ялагъэр, чыгоу агъэлажышщыгъэр алахыгъагъэх. Ахэм хэдзынхэм ахэлэжьэнхэм ифитыныгъэ ялагъэп, ар хэгъэкли, колхозым юф шашлэни фитыгъэхэп. Нэбгыритлуми хэдзынхэм ахэлэжьэнхэмклэ яфитыныгъэхэр 1936-рэ ильэсым зыпкэ рагъэуцожыгъагъэх, аш южккэ политическэ репрессиехэм законым димыштэу лые зэрихыгъэхэм ащышхэу зэккэ зрагъэмысагъэхэр атыра-хыжыгъагъ.

Кыныбэу арагъэлэжыгъэр зэпачыгъ, бзылфыгъитлурилыеу арахыгъэм кыуфагъэхэп. Аш ишлуагъэклэ, агунагъо-хэм арысхэр юфшлэныр шлу алэгъоу, цыфыгъэ дахэм рыгъуазэхэу аплунхэ алэжкыгъ.

Фатимэтрэ Шыпхуыкласэрэ политическэ репрессиехэм ялэхьан кыныбэу зэпачыгъэми, Совет хабзэр, Коммунистическэ партиер, кьэралыгъом-рэ партиемрэ япашэу И. В. Сталиныр зыкли агъэмысагъэхэп. Ахэм яцыхъэ пытэ зытелыгъэр кьуаджэм шыпсэушщыгъэхэм ащышхэу бзэгү зыхыгъэхэм а бэлэхъэ пстэури кьа-зэрафахыгъэр ары.

мэгъэным илахышлу хешлы-хъэ. Аш фэшл медальхэу «За боевые заслуги» ыкли «За оборону Сталинграда» зыфилорэрэр кыфагъэшшоуагъ.

Сталинград дэжэ пыир зы-щызэхагъэтэкъо нэуж аш кы-клэлыклогъэ зоошхоу Орловскэ-Курскэ дугам шыкыуагъэ-ми Сулейман хэлэжьагъ. Аш лыгъэу шызэрихьагъэм ишы-хьатэу Жьогъо Пльыжыым иорден кыфагъэшшошагъ.

Джащ фэдэу кьалэхэу Чернигов, Каленковичи, Брест ыкли нэмыкхэр шхьафит шлыжы-гъэнхэм афэгъэхьыгъэ зэо пхьа-шэу кгуагъэхэм адыгэ клалэр чанэу ахэлэжьагъ. Аш фэшл дзэккэ Шытхуым иорденэу ящэнэрэ степень зилэр кы-ратыгъ.

Я 76-рэ гвардейскэ Черниговскэ шхончэо дивизиеу Сулейман кыулыкьур зышыхы-шщыгъэр фэшхьаф тидзэхэм ягъусэу псыхъоу Одер эпици, фашист Германиям ичлыгу шыклогъэ заохэм ахэлэжьагъ. Аш лыгъэу кышысхьафгъэм фэшл Жьогъо Пльыжыым иятлонэрэ орден кыфагъэшшошагъ. Заор кьалэу Кенигсберг (джы Калининград) шы-ухыгъ. Боевой наградэу илэхэм аужырэу кьахэхуагъ медалэу «За победу над Германией» зыфилорэр.

Хэгъэгү зоошхоу ильэси-пллэ кгуагъэр 1945-рэ ильэсым ижъоныгъоклэ мазэ аухыгъ. Сулейман аш юж ильэсым ехурэ дзэм кыулыкьур шы-хыгъ. 1946-рэ ильэсым ишэ-

зэ кьуаджэм дэт колхозым ит-хьаматэ игуадзэу ыкли хызы-мэтшланлэм ипартийнэ органи-зации исекретарэу Сулейман юфшлэныр ригъэжьэжыгъ. КПСС-м ирайком колхозхэм япэшэ юфышлэхэр гъэхьа-зыргъэнхэмклэ мэкъумэш ильэ-сищ еджаплэу Краснодар кы-щызылаухыгъэм егъакло. Ар кызеуухым зэхагъэхьажыгъэ колхозэу Сталиным ыцлэ зы-хъэу зигупчэ кьуаджэу Тэхь-тэмькыуае дэтыгъэм икомплекснэ бригадэу кьуаджэу Ко-зэт шылагъэм иагрономыгъ ыкли ибригадырэгъ. Кьуаджэр Адыгэ хэтэрыклэжэ совхозым ия 5-рэ отделение зашлыжыым, аш пэшэныгъэ дызэрихьагъ. В. И. Лениныр кызыхыгъэр ильэси 100 зэрэхуыгъэм фэгъэ-хыгъэ медалыр кыфагъэшшо-шагъ. 1989-рэ ильэсым Сулейман пенсием кгуагъэ.

Заомрэ юфшлэнымрэ апсы-хьэгъэ Сулейман пенсием зэк-лом зи ымышлэу шысышху-гъэп. Ихатэ дишыхьэгъэ теп-лицэхэм нэшэбэгур, помидо-рыр ыкли фэшхьаф хэтэрык-хэр кьашигъэкышщыгъэх. Ежэ иунагъо ыкли икклэхэм уна-гъоу ашлагъэхэм афискун хат-тэм кыдыхышщыгъ, кьялые-кырэр бэдзэрым шашэщыгъ. Ильэс 82-м итэу 2003-рэ ильэ-сым Ягъумэ Сулейман идунай ыхьожыгъ.

Апшэрэ гъэсэныгъэ имы-агъэми, цыф йушэу ыкли та-лант хэлэу зэрэщытыгъэм яшлуагъэклэ, юфэу зыфагъазэ-рэр ищыклагъэм лыкылахэу

Сулейман зэшлуихын ылтэ-кышщыгъ. Анахъэу ишлуагъэ кызышгъэклауагъэр мэкъумэш хызымэтыр ары.

Сулейман иинагъэклэ лы гурытэу, ынэгуклэ дахэу, шы-ккэшлоу шытыгъ. Ренэу зэккэ-жыгъэу фэпэгъагъ. Аш изекккэ-шлыккэхэм, дахэу зэрэтхэшты-гъэм сэ ренэу шысэ атесхы-шщыгъ.

Сятэ Исхакъ фэгъэхьыгъэу Сулейман кылуатэшщыгъэр бэ. Сэри ышнахыккэ шып-кьэм фэдэу ренэу кысфышщы-тыгъ. Аш фэдэ фышчытыккэу кысфырылагъэм изы шысэ кьэзгъэлъагъо сшолыгъу. 1945-рэ ильэсым ишэклогъу мазэ дзэм кыкли кьуаджэм ар кьэклогъагъ. Заор зышыклогъэ ильэ-си 4-м кьуаджэм кыдэмы-хьэгъэ ыкли янэрэ ышыпху-хэмрэ зымылэгъуыгъэхэ клалэр ахэм адэжэ мыккыу тэ кыитхэ-хьагъ. Апэу сэ сылуکلэнэу ху-гъэ. Сэ а лъэхьаным Красно-дар дэтыгъэ гурыт еджаплэу N 8-м сыщеджэшщыгъ, мэш-локугъоу вокзалым кыкли, аш кьаклуи, еджаплэм ипашэ-хэм сакылихи, кьуаджэм ты-кыыздэккыжыгъагъ.

Сыныбжыккэ кыстефи дзэ кыулыкьум сызашэм, аш ищы-сэ сырыгуагъэзэ ильэси 5-м кыкккэ СССР-м и Дзэ-Хы Кгуахьагъэм сахэтыгъ. Сшы-нахыжыгъэу слыгъэшщыгъэм ищысэ сызэрэрыгуагъэрэм кыулыкьур схыныр псынклэ кысфышщыгъ.

Аш ренэу кысылошщыгъ еджаплэм дэгъоу сыщеджэн,

Я XX-рэ лэшілэгүм тихэгз-
гу иобщественнэ зэхэтыклэ зблэ-
хуугэз мэху. Советскэ тотали-
тарнэ идеологиेम ильхэан зигу-
гүу пшымэ мыхуштыгэз Ю-
фыгы инхэм литературэм зафег-
гээз, я 90-рэ ильэсхэр литерату-
рэмклэ кызгээзгүу инху кыч-
чэкых, постмодернизмэ, аужы-
пкэм, модернизмэм, экспрес-
сионизмэм якызгэлээгөклэ-
кэлотэклэ амалхэр тхаклохэм
шхынхыгүу агэфедэху фе-
жэх. Мы ильэсхэр Цуекьо
Юныскл лызгэлпаклэ хугүэх.
Льэкпыр, хэгэгүр зыгэгүмэ-
кыбр Юфыгы инхэм ахэлэ фи-
лософиер куоу ыкл игэклоты-
гүу зышызэхпфын плэккыш
жанрүу романым зыфегээз.
Жанрэ мыинхэм ашиштгэлэ лыз-
гаплэхэр ашклэ лызшэу кы-
шхыэлпэгэх. Новеллэм, кызба-
рым асюект зэхэшаклэу мызэу
мытлоу ыгэфедагэр ироманхэ-
ми апкырыыхагэх. А нэшанэ-
хэр Iупклэу ахэулыагөх тхаклом
иromanху «Гүчл Тыгүужым
иатурыху», «Унэ пльыж», «Цэ-
мыоху» зыфилохэрэм. Романэу
«Унэ пльыж» (1991) зыфилорэм
кыуаджэу Кургьгокыуэрэ Шы-
блэкбохыаблэрэ ащыпсээрэ лэ-
кыолэшхуу Гүклэмыкбохэмрэ

Шакломрэ пцэжъыяшэмрэ

10ТЭЖЪ

(Къызкълъыкlorэр шышхьэлум и 3-м къыдэкълъгъэм ит.)

— «Сыгу къеорэр, пцэжъеешаклэ зымышлэрэм сыкъызэрэхидзыгъэр ары», елошъ мэтхьаусыхъ.

— Тхьаусыхъми, мытхьаусыхъми къыхэсыдзыгъах, оуиен нахъ мыинми, къышцигъаклэрэ шылэп. Сыд икыхъхэдз, дэгъоу къыпыхъэмэ, зыдэкълъжын шылэп. Шлоу пшыгъэхагъэ.

Пцэжъыяшэм гу къызлэпишыхъажьыгъэу, зэрэмышъаулыгъэхэм рыразэу, ащыгушлуклэу шаранитлур лалъмэкым зырелъхэм, аклэхэр къишэу изы хъугъэх.

— Пуд псау къарыклын, ащ фэдэу тегъэлсыхъагъэу къызпымышъагъэр бэшлагъэ, коцгъэлыбжыгъэ хъаджыгъэр лэшуба! Ар мамыс шлыжыгъэмэ нэцлабгъэба, укарпыклэ ублэкышъуна, ое ужэу ыкли, — шыабэу къеупсэлъы зымы фэмыгъэзагъэу пцэжъыяшэм.

— Зэхэпхыгъа пасэм джэгум клонхэ зыхъуклэ адыгэ пшъашъэхэм коцгъэжъгъэ хъаджыгъэр зыхатакъоштыгъэу ымэ зэрэлшум пакклэ? — къэушчлэ шлупшыр.

— Зэхэсхыгъэ къодыа, слэгъугъапэ нахъ, боу шлоу къэсэшлэжы. Сытакъырыгъ, сэри къызэрэхсатэкъорэр имыкьоу, сагъэшхыштыгъ ыкли. Ащи шлокыштыгъэх, анапцэхэр шомыкыклэ тырагъэлыкыштыгъ нахъ дахэ хъу зышлоигъоштыгъэхэм.

— Умыло шъу, ауштэу ашыштыгъэуи?

— Олахъэ ашыштыгъэм! Сымылгъэгъгъэмэ къэсложьыныя?!

Ардэдэм яшэнэрэ пцэкъэнтфэу зиуданэ дахэу псы мычъэм хэзэгъагъэм ипцэкъэнтф паклэу гъучл папцлэр зышлыыр фитгъуаджэу члиуи къымытлупшэу къэнагъ.

— Джадэу къыпыхъагъ! — зыфэмышылэу шлупшыр къэкууи клиагъ.

— Зэгъу! Сэры къыхэзыдзыштыр! — къэгъузжыагъэу махульэр течъи, пцэкъэнтфыкыр къызлэкыгъэхъагъ.

— Джае! Джае! — къыхэкууыкыгъ махульэр, — ар нахъ къыхэшыгъуай, ыклэ мэшло ладэу къыгъэщызэ къин уигъэлъгъушты. Къулаижыыр тхьагъэпцл, карп делэм фэдэл.

Уемыхъоршэрыклмэ клъжышты! Мамрыс къодыем къызэригъэпцлагъэр лы имыгъусэу, лыклэ зызымышлэжыырэр мамысымэм ыгъэделагъ, — джэе шхъэшхор зылгъэгъугъэм хэгъушлуклэу къызэтыретако.

— Умыгъэкложь, мардж хъужын, — мэгулэ шлупшыр, — лэгунэкл пэкклэ къиуцуклэу тыдэхъажьымэ, къыддэхъащыхнэхъа тиныбджэгъухэр!

Сыд фэдэу ыклэ бгъуитлум-кли зэпимыгъэу ыгъэшыгъэми, икыхъхэдзын къыгъэхъылынэм пае, ар зианэрэмышлэм иамал къыхъыгъ ыгъэпшынынэу. Емызэщыжъэу, зыдишлэу, дыригъаштэу къышлуигъэшызэ, зэрэфэу ыгъэпшы, шхъэшхо тхычлэ шлуцлэжыыр клэпсэдакло хъугъэу къыхыштыгъ. Ыпэрэ пцэжъыитлум зэхэтэу ионтэгъугъэклэ афэдиэу къырадзи, зэблагъэхэм ар лалъмэкъ шхъаф ралъхъагъ.

— Махульэр, тхьаклум-кыхъэ гъэжъагъэм тецкъахэмэ, сэ сишхончыбыи къурэ дэнагъэпышъ, тедэлун. Тыгъэр тлысыжынклы ладжи къэнагъ. Ое ужым лэуэцл е мээчэт горэ къыспэкклэфэнкли пшлэхэштэп.

Шофыр къыхэмыхъажьымы, псым къыхахыгъэр икьунклэ ылыгътэу махульэр къэпсэлъагъ ишъыпкъэу:

— Пкъынэ-лынэр зэклэу-утыгъа плэмэ, къехъоу зэклэу-утыгъ, ащклэ хъэжыри пшыгъушпагъэп. Икьунт неперэм-клэ, ау узэрэмылэсэщтыр сипэлэжъ ешлэшъ, гъогумаф!

Псым халпэмэ реклоклызэ, ыпэ ригъэхъэмэ лъыкълуатэзэ, шаклор нэлплэжъум икыгъ. Джэе пэкклэшхожъ горэ псыкылу къэхъумэ хиукыкыан зэримурадыр нэфагъэ. Ащ фэдэмышлэ зэримылэр зышлэштыгъэ махульэр шхончэо макъэм клэдэлукыгъ, ау къэлугъэп. Шэкълуахъэми ишъахыны хъакъу макъи шигъэтыгъ, ами-апси къэмыужэу клодыгъэх.

Хъырбыдзыр псынэкълэчъым джыри хэсыгъ лагъэхэр ытхьакыжынынэу пцэжъыяшэр зылохъэм. Мэкъуштэхэм къызэрэфагъэнагъэм уенгъеужынынэу штыгъэп. Фикъуштым фэдиэ гуибыкыли ышхыгъ, игъусэ хэны ымышлэу илахъ къыгъэнагъ, тыгъэу гушлосызыэ къэлэгъожьыгъэм лъышлъагъ. Ечэндым фигъэзэгъагъ игъусэ фэ-

зэшэу къызэхъыжъ-плыжыым. Чыплэ имызэгъэжъэу пцэкъэнтфыхэри къыхихыжыкыи, зэтырищэжъыгъэх. «Бзэхыгъэ шлупшыр» — ышхъэ къыхъэгъэ къодыеу шхонч омэкъэшхо къэлугъ. Къуладжэр зэпигъаджэу псыкылым къырычъи, мэклырым хэклодэжыгъ джэрпэджэжъэу. Хъэнэ-гъунэм зыгорэ зэрэшиукыгъэр нэфагъэ. Къэхъурэр ылгъэгъуным цыгъугъэу шысызэ, дудэкъэшхом ылакъохэр лалъмэкыым къишэу зельгъэу, къыгурылуагъ зэрэмыохъугъэр.

— Джары, сэри дудакъым сешагъ. Тымышъаулыгъапэмэ дэгъу. О кыхъэдзыгъэмклэ тыхэпшыжынына, Тхъэм ыгъэбэгъон! Изакоу, къыздичъыррери, зыдачъэрэри сымышлэу сапэ зыкъызешлым, семышэрыуагъэмэ, хъэм лэпыкыштыгъ, псаоу къезгъэубытын симурадыгъэми.

— Икьунт къэуушэкълугъэр, тикложьыгъуи къэсыгъ, дэхъашхын тамышлыштмэ хъугъэ, уихъырбыдз лыхъи къыпфэгъэнагъэшъ хъазырыпс.

Рыразэхэу чылэм къыфауээн-кыжыгъэу къыздэзыгъэри амышлэу Махылэ цыкълу апэклэ шыоу къэлэгъуагъ.

— Тыдэ ежъагъ жыгъэбыу? Непэ тызломыклэм тыгушлогъагъ, улуклэм къэгъэзжыыр тэ къытлыжыоу къычлэ-кын, — зэраложьыгъэу закыгуригъэлгъэсагъ.

Къапэгэклэу, сэламым ычлы-пэкклэ гушылэ дысклэ къапэгъокыгъ:

— Сыд, ерыоджитлэ, шъухъанчэрыоу шъофым шъузы-клитыр? Псым хэсыми шъушлуанэ, мэзым хэсыри къыхэшшофы, шъулэсэжъэба зэ! Сыд шъуфэмыгъотэу шъузезыфэрэр?

— Ош нахъи тынахъ ерыуаджа?! Тэ тылэс, о ушыу. Укъепсыхыни зэшиз тыхъуным уфаеп. Оры зышхъасыжыырэр, лъэ клэкл. Ар сэлэ шхъае, уиш лъэбыщи ори шъозэрэгъэхъырэ хъатэ шылэп, шъузэфэдэ къабз, тэрыми сшлэрэп зэфэдэр, — пэгъокыгъ гушылэклэ зэтэчыгъое пцэжъыяшэр.

— Шъузэрэрыуаджэр имыкьоу, шъуиакылы тэрэзэп. Тэрэмэ, зыр псым неперэзымафэм халпэшъ шыс, «зыгорэ къыхэсыдзын, сшхын»

елашъ. Адрэр ылу дэгъэзы-ягъэу шъофым ит тхьаклум-кыхъэ лъэшэ гъошагъэ къыпэклафэмэ ещэрыонэу. Сэгъэшлагъо джы нэс шъуишъуз-мэ шъузэрэщэчырэр.

— Ярэби, плэклахъэрэр умылоба, мэфэныкълэ тэц узэрэнахыжыым фэшл! О тэц нахъ удэгъушъ арыба шъузишым азыфагу уисэу пкыб къеогъэтлэхъушъ узкышцы-сыр, джабгъумклэ — мыгушы-лэрэр, сэмэгумклэ — жэмыланыр, уаужклэ — клэу-клэур клэшыгъо дыхэпхыгъэу кыбышэо лэшыфэ зыкълэбгъэшлэрэр.

— Армэ, шъуакълори шъуа-упчл, ибдзыгъэкли икыжыштытэп ашыш, шъошъуиэхэм члыр лэплэцл яшбогъэубытышъ, шхъэччэ-псачэх. Пшырыпшл къаужыгъэлъфы ешъупхыгъэх! Сэ зыпары къызэрэсымыгъэлъфыгъэзи сязэгъы. Пцэжъые шъугъэрэ дудэкъэ одырэклэ згъашхэхэрэп, тхъужэожьыгъ нахыклэ, шъоупси игъусэжъэу.

— А тхьамыкл, «шъоупс-джэякл» алоу зэхэпхыгъэба, плэгъурэба джаем ыклэ къызэришъырэр?

— Тхьамыклэ шхын а зешъухъэхэрэр, гъэблэшхомы ар сшхыгъэп, цыф тэрэз ышхынэп клэшыгъо шъушыгъэхэр. Зэхэдз шъуишлэп, хъэли, къоли шъушхышт жъугъотымэ.

— Уитхъачэтхэм анахъ пшэр дудакъэу мыскъарэ пшыгъэр, лъэбыш, ужэ бгъэтлылэмэ нахышлу, — къыгъэгубжыгъ шэкло шэнычъэр.

— О укъэмыгушылэмэ нахышлу, уимахульэ акыыл тлэклэ клэрыпхыгъэшъ, зэкклэ ибгъэкъугъэклэ оллытэ. Уишхончыжыи зэтенагъэу хэти тебгъэфэн, пшашлом ычлыплэклэ цыуаныжъ зэрэууээндырэр! Сэмэгум тебгъэпсыхъэмэ, джабгъумклэ мэбыбы уишыуаныжъ. Дудэкъэ тхьамыклэ горэ уае ыгъэшъугъэмэ, лэры-убыт пшыгъэ е грекмэ ятхъачэт хъубгэ хэбгъэфагъ нахъ, къэуукылыны шылэп. Арэу ушэрэуоклэ, кытегъаф, ублэунышъ, уишыуаныжъ къуджырым ибыбэшт!

Онэгум къырилэтыкли ыпхэ хъурае пэчлынатлэу къыфиуээнкыгъ, шъузишмэ агъатхъэзэ зэлэтхыным нагъэсыгъэм. Арыти шэрыожьыр зыфэягъэр, нэгъэушлэпэгъу рымыгъафэу ишхонч къэуагъ.

Щэпкъэу шхончым илтыр зэкклэ дысэу ыпхэ хисагъ.

— Оуитлур-оуиш, хъаджэмэ ягуаш! — къылонэу игъо ифагъ.

Шы фэйгъоу омакъэм къыкынгъэштагъэм зымышлэжъэу клиагъ. «Тр-р-р» макъэр къэмылужъ охуфэклэ клэлы-плъагъэхэм, къэмыгуцоу чылэм дэлъдэжыгъ.

— О-уиу, плэклэуклэри, — ымакъэ ефэхыгъэу, ауштэу хъуштми емыгуцэфэгъэ махульэм къылэкълэуагъ.

— Ифэшъуаш. Умыукыштытмэ сыд ешлэшты къаигъэжъ цыкълум?! Къэоен зыхъуклэ ыпхэ еплэстхыжъэу дунаим тетышт, цыфми загъэпсэфын. Зышомынэрэр къэмыхъугъэр ары нылэп, — игухъэ-гужъ джыри мылэсагъэу мэкъэ лъэшклэ къылуагъ шаклом.

— Синасып къэсчыхъэ зэхъум сызэримылгъэгъугъэр, сэлэжыгъэ къысыхъоныжыкыштыгъ. Шыблэ удж сешлэмэ къыгурылоштыгъа мо огурыцы-зым?! — хэгъумтлымыкылызэ къыхыгъэхъагъ шэкло клэклэжым. — Сыд слэгъун, слотэжыным къыгъэшлагъэм хэ-кырэп. Иоржъорын къэмэ-клэнаба, зышыжъ хъэмэ ашхыным шыоу тыкызэригъотыгъэр плэгъурэба? Уцуи, тлыси илэп, дунаим тыгыригъэтырэр. Зыдгъэпсэфын иулагъэхэр мэкыжыгъэфэхклэ.

Цыдыжъ цыкълум зэщыфэгъэ ллитлум къащышыгъэми, мафэр зэрагъэклауагъэми рыразэхэу чылэм къыфауээн-кыжыгъ. Якълэлэгъур зыша-гъэклогъэ хэгъуашъхъэр къызэблагъэм, къэзымыгъэзэжыштыт лъэхъан гушлуагъом къынэсыжыгъэхэу гугъэхэзэ, якло рагъэхъугъ. Къаушэкълугъэхэр къахылытэкълэми, ащыгушлуклэу тегушыкыкыхэзэ гъогур агъэклэуагъ. Зымы-лъкуи, зыбылыми, зиакылыи зэхэлъ нэгъыритлоу азыфагу дэиклэ уихъэмэ нэмыплъ зэзы-тыжыштытхэм ащымышхэр шаклом иунэу къэблэгъагъэм къеужырыгъэх. Есэгъагъэх къаушэкълугъэри, къыхадзыгъэри зэкклэ рагъэолэжъэу, клэшысыхыжы шашлыгъэу, клэшыгъо къэбарым зырагъэу-улыхъэу зэфалотэжъэу. Мэфэ тхьагъоу шакломрэ пцэжъы-яшэмрэ къакулугъэр ахэм ашы-щыгъ.

КЪАТ Теуцожь.

Тыбзэ къэтэжъугъэухъум!

Мэкъуогъум и 16-м къы-дэкыгъэ «Адыгэ макъэм» Сихъу Гошнагъо итхыгъэу къыхагъэм лъэшэу сигъэгъушлуагъ. Лъэпкъым ыбзэу зынахъ лъаплэ шымылэм рымыгушылэжъэу, реджэн ымылгъэлэу шылэр нахыбэ зэрэхъурэм бэдэдэ шлагъэу сэ сшхъэкклэ сигъэгумэкыштыгъ. О убзэ умыгъэ-лъаплэу, уасэ фэмышлымэ, зыпары къыпфэгумэкыштытэп. Къалэм шыпсэухэрэм ямы-закъоу, чылэхэм адэхъэми абзэ лэпэдэлэл ашлы. Ар гукъау. Къуаджэу, пстэури

адыгабзэкклэ зышыгушылэу, нахыбэу шэн-хабзэхэр къызы-дэнагъэхэм убзэ шыплэклэ-зыныр хъайнапэ ыкли емыкълу дэд.

Бзэм имызакъоу, тихабзэхэри члэнагъэ зэрэхъурэр хэти инэ-рылгъэу. Тиджэгухэр зэрэз-хашэхэрэм, зыфэпэкклэ дэеу къытхъагъэм азякъоми, узы-гъэгумэклын икьун тил. Сабый-хэм яцлыкълугъом къышыу-благъэу бзэм, хабзэхэм афэ-гъэхыгъэу зэхахын фаер зэха-хызыэ къэтэджыхэмэ, тилгъэпкъ ыбзэ зэрэбаир, хэбзэ дахэхэр зэрэтилагъэхэр къагурылошт.

Адыгэ пшысэмэ, усэмэ, прозэм яджэнхэм фэшэгъэнхэр игъоу къалэтыгъ. Ягухэлхэр Тхъэм зэпегъафэх. Лъэшэу угу кьео «Адыгэ макъэм» клэтхэнхэу фэмыехэу, «адыгабзэкклэ те-джэшъурэп» ало зыхъуклэ. Уилгъэпкъ огъэлыаплэу, уасэ фэошлымэ, убзэ умышлэныр емыкълушху. Тхъэм дунэе дахэу къыуитыгъэр гъэдахэ, убзэ уреджэныр, уиорэд, гыбзэу уилгъэпкъ илэхэр псэ къапы-бгъагъэу убзэкклэ къэплонхэр, лъагъэу плэтыхэр хэти ипшгъ-рылгъ.

Республикэ ухъугъэу убзэ

еджаплэхэм ачлэмылэу, нарт къэбархэм клалэхэр ахэмыдало-хэмэ, хэта шысэ зытырахы-щтыр? Илгъэсипшл пчъагъэ хъугъэ нэмыклэ лъэпкъхэр къы-зытхэсыхэр, тызэгурэлэ, тызэ-дэпсэу. Ащ ишыхъат ахэм ащышхэм тыбзэ зэрэзэра-гъашлэрэр. Адыгэ телевидени-ем илофышлэу Наталья Шев-ляковар шысэшлу. Адыгабзэр ыгъэбзэрабзэу къэгъушылэ зы-хъуклэ, ушымыгушлукын плъэ-кырэп. Ауштэу а пшээшъэ-жъыер тыбзэ рыгушылэу, о уадыгъэу умышлэныр емыкълу-шху. Тилгъэпкъэу лэкыбым

шылэхэр хымэ къэралыгъо исых нахъ мышлэми, яныдэ-лъфыбзэ къаухъумэ. Лъэпкъ Иофхэм агъэгумэкклэу, апыль-хэм зэкклэми сафэраз, ягу-хэлхэр къадэхъухэу, псау-ныгъэ ялэу бэрэ къытхэтын-хэу сафэлъало. Тхъэм бэрэ тырегъалэх Унэрэкьо Рае, Чэ-мышло Гъазый, Шъуапцлэ-кьо Аминэт, Шхъэлэхъо Све-тэ. Мыхэм афэдэу лъэпкъым фэгумэкълэрэ шыфхэр нахы-бэу къытхэтхэмэ тыбзи, ти-шэн-хабзэхэри мыкълоды-пэнхэмклэ гугъаплэу шылэшт.

ХЪАГЪУНДЭКЪО
Шамсэт.

Мамхыгъ.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдызгъэкъырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ ИофхэмкIэ,
Iэклиб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкли къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхьаIэм
иапэрэ гуадзэр
АУЛЪЭ
РУСЛЪАН

Редакциер
зыдэщылэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьаIэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэклижъ зы-
хьыр секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкли зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэоры-
шанI, зраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мышып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшгъэдэ-
кIыж ахы. Къа-
тхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэ-
рэмрэ яеплъыкIэ
зетемыфэн ылъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхьыр тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкли къэ-
зытхыгъэхэм
алэкIдгъэхъа-
жыхьхэрэп.

Зышыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4651
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2252

Хэутыным
узшыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗышыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

«Ислъамыер» тызыгъэгъушхорэмэ ащыш

Польшэм икълэу Белосток музыкэм, искусствэм, фолькло-
рым я Дунэе фестиваль ящэнэрэу шыкIуагъ. Ащ Адыгэ Рес-
публикэм и Къэралыгъо орэдыло-къэшыкIо ансамблэу «Ис-
лъамыер» зэрэхэлъжагъэм ехылыгъэ пресс-зэлюкIэ АР-м
культурэмкIэ и Министерствэ цызэхашагъ.

Дунэе Артистическэ Советым
зэрэригъэблэгъагъэм теткIэ, тиан-
самблэ цIэрылоу «Ислъамыер»
Польшэм шыкIогъэ фестивалым
хэлъжагъ. Лъэпкъхэм ятворчествэ
зэрэхагъахорэр Польшэм къыша-
гъэлэгъоным фэшI фольклорыр,
джазыр, искусствэм инэмыкIыр
лъэныкъохэр Дунэе фестивалым
шагъэфедагъэх.

АР-м культурэмкIэ иминист-
рэу Чэмышшо Гъазый пресс-зэлю-
кIэм къызэрэщиIуагъэу, «Ислъа-
мыер» сыд фэдэрэ фестиваль хэлэ-
жъагъэми, щытхьур къыдехы, ти-
республикэ ыцIэ дахэкIэ парегъа-
ло. «Ислъамыер» дунаим шызэла-
шIэ зэрэхъугъэм анахъэу зIахыш-
лу хэлъыр художественнэ пашэу,
Урысыем инароднэ артистэу, ком-
позиторэу Нэхэе Аслъан.

«Ислъамыер» Польшэм клоным,
Дунэе фестивалым хэлъжъэным
афэшI республикэм ибюджет ахъ-
щэ зэримыгъэкIодыгъэр, фэло-фа-

шIэмэ апэлухъэгъэ мылькур Дунэе
фестивалым изэхэщакIомэ яеу зэ-
рэщытыр Нэхэе Аслъан пресс-зэ-
люкIэм къыщиIуагъ.

Беларусым, Литвам, Украинэм,
Польшэм, Хорватием, нэмыкIхэм
яансамблэ анахъ дэгъуи 10 фести-
валым къышыхахыгъ. А купым
«Ислъамыер» хэфагъ. «Ислъамы-
ем» идиректор игуадзэу Агъыр-
джэнэкIо Саньет зэлюкIэм къызэ-
рэщиIуагъэу, ансамблэ пэпчъ кон-
цертным хэлъжъэным пашэ такъикъ 30
ратыштыгъ. Адыгеим иартистхэр
зэхэщакIомэ лъэшэу агу зэрэри-
хьхьрэм фэшI зы сыхъатэ пчыхъэ-
зэхэхъэмэ ахагъэлажъэщыгъ.

— Тиорэдхэр, тилъэпкъ мэкъа-
мэхэр Польшэм шышхэм, фести-
валым хэлэжъэхэрэм лъэшэу ашIо-
гъэшIэгъоныгъэх, — ело АР-м ина-
роднэ артисткэу ХьокIо Сусан-
нэ. — Ансамблэм пашэ музыкэр зэ-
зыгъэфэрэ композиторэу Нэхэе
Аслъан къыкIэупчIагъэр бэ.

— Тимузыкэ изакъоп, тиадыгъ
шъуашэхэри агу рихьыгъэх. Къы-
тэкIуалIэхэзэ тишъуашэхэр зэрэ-
зэпэжъуужьхэрэм ыгъэгъушхо-
щыгъэх, — ело Къэбэртгэ-Бэль-
къарым изаслуженнэ артисткэу
Лъэцэр Светланэ. — УашIогъэ-
шIэгъон зыхьукIэ уиофшIэн нахъ
дэгъоу зэрэбгъэцкIэщтым упы-
лышты.

Тиорэдылохэм, къэшыуакIохэм
фестивалым адыгэ лъэпкъ иску-
ствэм ибаиныгъэ къызэрэщакIо-
та-

гъэм зэхэщакIомэ осэ ин къыфа-
шыгъ, къыкIэлъыкIощт фести-
валхэмэ ахагъэлажъэхэ ашIоигъу.
«Ислъамыер» европэ культурэм
илъэгапIэмэ анэсыгъэу дунаир
къэкIухъэ. Ащ диштэу ансамблэм
ифэло-фашIэхэр нахьышIоу гъэцэ-
кIэгъэнхэм культурэмкIэ Мини-
стерствэр зэрэпылгыр дэгъу. «Ис-
лъамыем» илофшIэнкIэ зыфишIы-
жыгъэ цIэр лъэкIуатэ.

Сурэтыр пресс-зэлюкIэм къы-
цытырахыгъ.

«ШЪО IЭГУАОМ» ИЗЭНЭКЪОКЪУХЭР

Ебгъэжъагъэр лъыгъэкIуат, Адыгэкъал!

Адыгэ Республикэм и Премьер-
министрэу КъумпIыл Муратэ,
АР-м физкультурэмкIэ ыкли спор-
тымкIэ и Комитет итхьаматэу Хъа-
саныкъо Муратэ, ащ игуадзэу
ДжармэкIо Юсыф Адыгэкъалэ
икомандэ стадионэу «Юностым»
щыфэгъушIуагъэх, шIухъафтынэу
спорт шъуашэхэр, Iэгуаохэр ара-
тыгъэх. Тифутболист ныбжьыкIэмэ
чытхьоу Адыгэ Республикэм къы-
фахьхьрэм тызэрэрыгъушхорэр,
футболист дэгъухэр Адыгеим ша-

гъэсэнхэ зэралъэкIыштыр Къум-
пIыл Муратэ къыIуагъ.

Тигъэзетеджэмэ ацIэкIэ Адыгэ-
къалэ ифутболистмэ, командэм
зэхэщэн ИофхэмкIэ Iэпылэгъу къы-
фэхьхьрэмэ тафэгъушIо, АР-м ыцIэ
спортышхом лъагъу щалэтынэу
Тхьэм тафелъэIу. Шъопсэу, Ады-
гэкъалэ ифутболистхэр! Ежъугъэ-
жъагъэр лъыжъугъэкIуат!

Сурэтым итхэр: Адыгэкъалэ
икомандэрэ пашэхэмрэ.

ФУТБОЛ. ЯТIОНЭРЭ КУПЫР

Гупшысэм ешIэкIэшIу къыкIэлъэкIо

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Динамо» Ставрополь — 3:1
Шышхъэлум и 2-м мыекъопэ стадионэу «Юностым» цы-
здешлагъэх.

Зезышагъэхэр: К. Никиша, А. Орел — тIури Кропоткин,
А. Стипиди — Краснодар.

«Зэкъошныгъ»: Шэуджэн, Кузнецов, Кочиев (Жегулин, 46),
Юдин, Зеленский, Батырбий, Сандаков, Балабанов, Павлов
(Мальцев, 60), Романенко (Гыш, 65), Уздэн (Къулэ, 75).

Къэлапчъэм Iэгуаор дэзыдзэгъэхэр: Бидов — 20 (пенальтикIэ),
«Динамо». Уздэн — 60, Мальцев — 69, Балабанов — 88
(пенальтикIэ), «Зэкъошныгъэр».

«Динамо» ешIэгъур зеублэм,
ауж кинэрэ командэмэ ащыщым
пшIэхэныеп. Бэрэ ыпэкIэ къылы-
щыгъ, гупчэр зылэклигъэкIышты-
гъэп. ТиухъумакIомэ язэгъурыло-
ныгъэ къызыкIечым, шапхъэхэр
аукъуагъэх. Судьям ыгъэунэфыгъэ
пенальтир И. Бидовым дэгъоу
ыгъэцэкIагъ, пчъагъэр 0:1 хъугъэ.
ЯтIонэрэ такъикъ 45-м «Динамо»
нахъ жъажъэу ешIэу зэрэфежъа-
гъэр «Зэкъошныгъэм» ыгъэфедагъ.

Игорь Жегулиныр джабгъу лъэ-
ныкъомкIэ шыIэу тазыркIэ хьакIэ-
мэ якъэлапчъэ дэуагъ. А нэгъэу-
пIэпIэгъум Уздэн Роман Iэгуаом
лъычъэнэу игъо ифагъ. Лъапшъэ-
кIэ мылъэшэу зэогъэ Iэгуаор «Ди-
намэм» икълэпчъэлутэу С. Су-
касян къыфэубытыгъэп — 1:1.
ЕшIапIэм къыхъэгъэ Гышц Мэ-
динэ дэгъоу зыкыгъэлъэгъуагъ.
Iэгуаор псынклэу ыпэкIэ зетым,
Сергей Мальцевым ухъумакIор
ыгъэплъэхъуи, къэлапчъэм Iэгуаор
дидзэгъ — 2:1.

ХьакIэхэр пчъагъэм емызэгъхэу
тикъэлапчъэ зауэрэ къыдэуагъэх
шъхъае, бэп къадэхъугъэр. Тикъэ-
лэпчъэлутэу Шэуджэн Борисэ цы-
хъэшIэгъоу а уахътэм ешIагъ. Зэ-
люкIэгъур зышаухыным «Дина-
мэм» ифутболистэу Духиновым
шапхъэхэр ыукъуагъэх. Ар С. Маль-
цевым хэпшыкIэу еIункIыгъ, ты-
ригъэфагъ. Я 88-рэ такъикъым
футбол майкэу 88-рэ зытэдзэгъэр
зышыгъ Вадим Балабановым пе-
нальтир дэгъу дэдэу ыгъэцэкIагъ.
Ар зэогъэ Iэгуаор къэлэпчъэпкъым
щыхьощтым фэдэу къогъупэм къо-
фагъ.

Къулэ Руслъанэ, Игорь Жегули-
ным, нэмыкI тифутболистмэ пчъа-
гъэм хагъэхъонэу амал зэрялагъэр,
гупчэм Батырбий Руслъан, Игорь
Жегулиныр, Сергей Сандако-
выр, нэмыкIхэри дэгъоу зэрэще-
шIагъэхэр къызыдэплъытэхэкIэ,
«Зэкъошныгъэм» ифэшъуашэу
теклоныгъэр къызэрэдрихыгъэр ти-
гуапэу къыхэтэгъэщы.

Пресс-зэлюкIэр

«Динамо» ипашэмэ къызэралъа-
гъэмкIэ, ятIонэрэ такъикъ 45-м
хьакIэмэ яешIагъэ къагъотын алъэ-
кIыгъэп. «Зэкъошныгъэр» шъуам-
бгъоу, дахэу ешIагъ. «Зэкъошны-
гъэм» итренер шхьаIэу ЗекIогъу
Муратэ апэрэ такъикъ 45-м ти-
ухъумакIохэр зэрешIагъэхэм ыгъэ-
рзэгъэп. Тикомандэ нахъ псынклэу
гупшысэу зеублэм гъэхъагъэхэр
ышIыгъэх.

Шухъафтыныр — телевизор

ГъучIымрэ пластикэмрэ шъхъа-
ныгъупчъэхэр ыкли пчъэхэр ахэ-
зышIыкIырэ фирмэу «Дизайным»
ипашэу, Урысыем спортымкIэ
изаслуженнэ мастерэу Абрам Ага-
мирян шIухъафтынэу ыгъэнэфэгъэ
телевизорыр тикомандэ анахъ дэ-
гъоу шешIагъэу къыхахыгъэ Ба-
тырбий Руслъанэ фигъэшъошагъ.
Р. Батырбийым иныбджэгъухэр,
спортыр зикIасэхэр фэгъушIуагъэх
шIухъафтын лъапIэ зэрэфагъэшъо-
шагъэм фэшI.

Купым хэтхэр зэрешIагъэхэр:
«Дагдизель» — «Ангушт» —
5:1, «Автодор» — «Батайск» —
3:0, «Батайск» — «Зэкъошныгъэм»

ахэлъэжъырырп. «МИТОС» —
«Таганрог» — 6:0, «Черноморск»
— СКА — 2:1, «Кавказтранс-
газ» — «Беслан» — 1:1, «Тор-
педо» — «Мэшыкью» — 1:0,
«Астрахань» — «Энергия» —
тыгъуасэ зэдешлагъэх.

Чыплэу зыдэщытхэр

Шышхъэлум и 3-м ехъулэу ко-
мандэхэр чыплэу зыдэщытхэмрэ
очко пчъагъэу яIэмрэ.

1. «Черноморск» — 45
2. «Торпедо» — 39
3. «Мэшыкью» — 32
4. «Энергия» — 27
5. «Кавказтрансгаз» — 26
6. «Астрахань» — 26
7. «Беслан» — 25
8. «Зэкъошныгъ» — 24
9. «Краснодар-2000» — 23
10. «МИТОС» — 22
11. «Дагдизель» — 21
12. СКА — 17
13. «Таганрог» — 16
14. «Ангушт» — 16
15. «Батайск» — 15
16. «Динамо» — 13
17. «Автодор» — 11

Шышхъэлум и 8-м «Зэкъош-
ныгъэр» къалэу Волжскэ шешIэшт.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.